

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA SPOLEČENSKÝCH VĚD

Roman Szkuta

Historie se zaměřením na vzdělávání/Anglický jazyk se zaměřením
na vzdělávání

Dějiny školství v Třinci a okolí

History of education in Třinec and its surroundings.

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Krákora Ph.D.

Olomouc 2024

Anotace

Námětem této bakalářské práce je historie škol v Třinci a jeho okolí. V teoretické části se zabýváme změnami ve školství, které jsou spojené s historií města Třince a Ropice. Zpracovali jsme historii třech vybraných škol a popsali změny metod a vyučovacích předmětů na uvedených školách. V praktické části jsme se zaměřili na využití tématu bakalářské práce ve školství. Uvádíme konkrétní využití bakalářské práce ve školách v rámci rámcových vzdělávacích programů. Dále nabízíme příklady vyučovacích hodin na konkrétních školách podle jejich školních vzdělávacích programů.

Abstract

The subject of this bachelor thesis is the history of schools in Třinec and its surroundings. In the theoretical part we deal with changes in the school system, which are related to the history of the town Třinec and Ropice. We have elaborated the history of three selected schools and described the changes in the methods and subjects of teaching in these schools. In the practical part we focused on the use of the topic of the bachelor thesis in education. We report on the specific use of the bachelor's thesis in schools within the Framework Education Programmes. We also offer examples of lessons in specific schools according to their school curricula.

Klíčová slova

Školství, změny ve školství, vyučovací jazyk, vyučovací hodina, žák, student, učitel.

Keywords

Education, changes in education, teaching language, lesson, pupil, student, teacher.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a k jejímu vypracování byly využity pouze uvedené bibliografické a elektronické zdroje.

V Olomouci dne

-----

podpis

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucímu bakalářské práce Mgr. Pavlovi Krákorovi Ph.D. za jeho odborné vedení, metodickou pomost a cenné rady, které mi poskytl při vypracování. Dále bych rád poděkoval paní ředitelce Základní a Mateřské školy v Ropici Mgr. et Bc. Ireně Byrtusové, paní ředitelce Gymnázia Třinec Mgr. Romaně Cieslarové Ph.D. a panu řediteli Střední, Základní a Mateřské školy, Třinec PhDr. Daliborovi Pyszkovi za poskytnutí cenných zdrojů ke zpracování bakalářské práce.

Obsah

Úvod	6
1. Třinec	7
1.1 Název	7
1.2 Poloha	7
1.3 Historie	7
1.4 Spor o Těšínsko	8
1.5 Školství	10
2. Historie vybraných škol	15
2.1 Střední škola, Základní škola a Mateřská škola, Třinec, Jablunkovská 241, příspěvková organizace	15
2.2 Gymnázium Třinec, příspěvková organizace	22
2.3 Základní a mateřská škola Ropice	30
3. Vzdělávací a výchovné přístupy od roku 1920	37
4. PRAKTICKÁ ČÁST	42
4.1. Zařazení tématu bakalářské práce do rámcových vzdělávacích programů	42
4.2 Zařazení tématu bakalářské práce do školních vzdělávacích programů	43
Závěr	49
Seznam použitých zdrojů	51
Seznam zkratk	54

Úvod

Tato bakalářská práce bude zaměřena na popis vzdělávání na středních a základních školách v Třinci a Ropici s ohledem na historii regionu Těšínska. Je běžné, že žáci na základních školách a studenti na školách středních neznají historii města, obce nebo regionu, ve kterém žijí. Významnou pomocí ve snaze oboznámit tyto žáky s důležitými historickými událostmi je učivo RVP ZV a také RVP G v předmětu Vlastivěda a Dějepis s tématem „Moderní doba I a II“. Prostřednictvím tohoto učiva mají žáci možnost seznámit se s historií svého regionu.

Cílem teoretické části práce je seznámit, jakým způsobem se promítala historie, politické události a kulturní kontext do vzdělávání na těchto školách. Nejprve je proveden popis historie a polohy regionu Těšínska, zejména s důrazem na město Třinec a obec Ropice. Dále jsou zkoumány jednotlivé školy v těchto lokalitách, konkrétně Střední škola, Základní škola a Mateřská škola v Třinci, Gymnázium Třinec a Základní a Mateřská škola v Ropici.

Cílem praktické části je představit možnost implementace pro začlenění tématu bakalářské práce do rámcových vzdělávacích programů. Dalším dílčím cílem budou návrhy konkrétních vyučovacích hodin s implementací tématu Dějiny školství v Třinci a okolí, jak pro základní, tak i pro střední školu.

Práce bude rozdělena na čtyři kapitoly. V první kapitole teoretické části se budeme zabývat historií a školstvím města Třinec. V historii také popíšeme spor o Těšínsko, jenž měl velký vliv na vývoj školství v regionu. V druhé kapitole zpracujeme historii třech vybraných škol. První školou bude Střední škola, Základní škola a Mateřská škola, Jablunkovská 241, Třinec, příspěvková organizace. Druhou školou bude Gymnázium, Třinec, příspěvková organizace a poslední školou bude Základní a Mateřská škola Ropice. Ve třetí kapitole budou popisovány vzdělávací a výchovné přístupy od roku 1920 po současnost. Poslední kapitolou je část praktická, která se bude zabývat zařazením tématu bakalářské práce Dějiny školství v Třinci a okolí do rámcových a školních vzdělávacích programů.

Pro zpracování historií škol budou převážně použity kroniky, almanachy a sborníky. V praktické části budeme pracovat s rámcovými a školními vzdělávacími programy. Tyto programy využijeme při přípravě návrhů hodin pro konkrétní školy. Hodiny budou navrženy v předmětech Vlastivěda, jenž se vyučuje na Základní a Mateřské škole v Ropici a Dějepis, který je vyučován na gymnáziu.

1. Třinec

Třinec je město s bohatou průmyslovou tradicí. Jeho historie je úzce spjata s rozvojem těžby a zpracováním železa. Nachází se na východě České republiky. Díky strategické poloze se Třinec stal jedním z průmyslových center v Moravskoslezském kraji a svůj status průmyslové města si udržel dodnes.

1.1 Název

Většina se domnívá, že slovo Třinec je odvozeno od číslovky tři. Není se čemu divit, spousta organizací toho využívá a obsazuje číslovku 3 do svých názvů. Ale historie tohoto názvu je komplikovanější. První název Třince byl Trstnes a význam tohoto slova byl rákos. Tento název se poté přenesl na osadu, která byla postavena vedle potoku s rákosím. Trstnec se poté změnil na název Trstnec, který se špatně vyslovoval, a proto vznikl zjednodušený název Třenec. Název Třenec se objevil už v 15. století a používal se až do 19. století.¹ V 19. století dochází k další změně a vlivem nářečí se začal používat název buď polsky Trzyniec nebo česky Třinec. Název Třinec byl ještě jednou změněn v období druhé světové války na Trzynietz. Po druhé světové válce byl název opět změněn na Třinec.

1.2 Poloha

Město Třinec, které je od roku 2018 zařazeno mezi statutární města, leží na východě České republiky v Moravskoslezském kraji, v okrese Frýdek-Místek. Polské hranice jsou od Třince vzdálené do 10 km a slovenské do 25 km. Třinec obklopují Moravskoslezské Beskydy a protéká jím řeka Olše. K Třinci patří spousta okolních vesnic a jedna z nich jsou Guty. Guty jsou známé díky kostela Božího těla, který byl postaven v roce 1563 a bohužel v roce 2017 zapálen žháři. Po této nehodě začala znovu stavba kostela, která byla dokončena 2021.²

1.3 Historie

Historii Třince můžeme datovat až do 14. století, ale první písemné zmínky o Třinci pochází až z roku 1461.³ Do 18. století byl Třinec pouhou malou vesnicí, která měla přibližně 200 obyvatel. Tehdy v oblasti byly velmi husté lesy a hlavním způsobem obživy obyvatel byla těžba dřeva. Přeprava dřeva byla velmi náročná, a tak Těšínská komora hledala řešení, jak využívat dřevo přímo v místě těžby. V roce 1836 vznikla myšlenka na stavbu dřevouhelné pece, jelikož se v Třinci nacházely naleziště železné rudy. Stavba pece byla dokončena v roce 1839.

---

¹ HOSÁK, L., ŠRÁMEK R.: *Místní jména na Moravě a ve Slezsku II*. Praha 1980, s. 618.

² ROSOVÁ, Romana: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*. 1. vyd. Ostrava 2014, s. 200.

³ PANIC, Idzi: *Śląsk Cieszyński w średniowieczu (do 1528)*. Cieszyn 2010, s. 309.

Tím v Třinci vznikají první hutnické začátky. V roce 1842 zde byla postavena slévárna, jelikož zde železo mělo malý obsah manganu.⁴ Z této rudy se vyráběly velmi kvalitní výrobky, které si rychle získaly dobrou pověst. Vysoká poptávka způsobila nutnost rozšíření výroby, a to mělo vliv na možnost nabídnout práci spoustě lidem, a tak se lidé začali stěhovat do Třince. Významná pro hutní průmysl v Třinci byla výstavba Košicko-bohumínské železniční dráhy v roce 1871. Koncem 19. století se Třinecké železárny staly jedny z největších hutních podniků v Rakousko-Uherské monarchii. V roce 1906 byly Třinecké železárny prodány Rakouské báňské a hutní společnosti.⁵ Třinecké železárny se srovnáním s jinými hutními závody zaostávaly a toto vedlo k velké modernizaci. Došlo také k elektrifikaci, která zmenšila náklady na výrobu.⁶ Během 1. světové války došlo k přerušení vývoje. Po válce opět dochází k rozvoji. Byly postaveny nové oddělení a efektivita výroby se zvětšila. Změna nastala v roce 1930, kdy začala hospodářská krize. Železárny zmenšily svou výrobu o 2/3, provoz byl omezen nebo úplně zastaven. Když už se situace začala zlepšovat, nastala druhá světová válka. Během války byly závody přeorientovány na válečné účely a tím došlo k výstavbě nových výrobních objektů. Po osvobození se v železárnách zaměřili na odstranění škod způsobené válkou a změny válečné výroby na výrobu orientovanou před válkou. Železárny byly rozšířeny o další budovy a oddělení, efektivita výroby se několikanásobně zvětšila.⁷ Železárny se také zasloužily o zřízení první třinecké školy v roce 1851. Škola byla s německým a polským vyučovacím jazykem. Do té doby třinečtí žáci navštěvovali školy v Konské a Horní Lištné.⁸

1.4 Spor o Těšínsko

Dalším důležitým historickým mezníkem byl spor o Těšínsko. Poláci si kladli nároky na toto území již několik století. První boje mezi Čechy a Poláky začaly už na konci 10. století. Kdy se tohoto území zmocnili Přemyslovci, ale již v 11. století toto území spadalo pod správu polského rodu Piastovců. Poláci zde vládli až do roku 1335, kdy se zříkají práva na toto území před českým králem Janem Lucemburským. Těšínsko se nyní stává lénem českých zemí a toto bylo potvrzeno v majestátech z roku 1348 a 1355. Dalším velkým sporem mezi Čechy a Poláky v tomto regionu došlo po 1. světové válce. Rakousko-Uhersko se rozpadlo a dalo možnost vzniknout novým státům, jako bylo Československo a Polsko. Opět dochází ke sporu o Těšínskou oblast. Čechoslováci se hájí tím, že oblast Těšínska byla mnoho let pod jejich

---

⁴ ZAHRADNIK, Stanisław: *40 let města Třince*. Třinec 1971, s. 7.

⁵ PASTRŇÁK, Vítězslav: *Třinecké železárny: 125 let*. 2. vyd. Třinec 1965, s. 34.

⁶ LANC, Oskar: *Naše místo po sluncem*. Třinec 2006, s. 33

⁷ ZAHRADNIK, Stanisław: *40 let města Třince*. Třinec 1971, s. 8.

⁸ JAWORSKI, Kazimierz: *220 let školství v Konské*. Třinec 2011, s. 14.

správou a Poláci argumentují tím, že většina obyvatel Těšínska mluví polským nářečím, takže se automaticky řadí k polskému obyvatelstvu. V roce 1920 bylo rozhodnuto Nejvyšší spojeneckou radou ve Spa a Třinec byl připojen k Československu.⁹ V roce 1928 podal Třinec žádost na povýšení na město. Tomáš Garrigue Masaryk navštívil Třinec v roce 1930, ale žádost na povýšení stále nebyla vyřízená, a proto hlava státu urgovala toto vyřízení a Třinec se stává městem v roce 1931. V roce následujícím byla založena i první česká škola v Třinci s názvem Masarykova jubilejní obecní škola.¹⁰ V roce 1938 se znovu vyhrotili vztahy s Polskem o toto území a polská armáda začátkem října obsadila Třinec. Polská armáda zde nebyla dlouho jelikož 1.1. 1939 v dopoledních hodinách do Třince vtrhly německé okupační síly a město obsadily.¹¹ Třinec byl tímto krokem připojen k Německé říši a nastala germanizace. Ve školách se vyučovalo německy, veškeré spolky a jiné národní organizace, které nebyly německé, byly zakázané. Občanství a národnost se staly během druhé světové války klíčovými faktory, které mohly velmi ovlivnit život. Lidé byli nuceni se přihlásit k určité národnosti. Národnost, jenž si zvolili ovlivnila jejich právní postavení a povinnosti. Lidé, kteří se přihlásili k české nebo polské národnosti, mohli být vnímáni jako nepřátelé režimu. Tito lidé podléhali českým nebo polským zákonům a měli povinnosti vůči státu, i když byli okupováni. Dále mohli být cílem perzekuce a represí ze strany německých úřadů a gestapa, například posláním do pracovní táborů nebo na nucené práce. Lidé, kteří se přihlásili k německé národnosti měli výhody. Jednou z těchto výhod bylo preferenční zacházení na úřadech, mohli se zapojit do nacistických organizací a snadněji si našli práci se srovnáním se jinými národnostmi. Přihlášení k německé národnosti neslo také povinnosti a práva stanovená německými zákony a politikou, což zahrnovalo i narukování do Wehrmachtu, tedy německé armády.¹² Třinec byl osvobozen 3.5. 1945 jednotkami sovětské armády. Těsně po osvobození Poláci si znovu zkusili nárokovat Těšínské území a obnovit předválečné hranice, ale Československo požadovalo předmnichovský stav. Tento spor ukončilo podepsání smlouvy o vzájemné pomoci a přátelství se Sovětským svazem. Tato smlouva potvrdila původní hranice z 20.7.1920. jedná se o hranice, které platí dodnes.¹³

Osvobozením Třince došlo k uvolnění správních organizací a také obyvatelstva. Do čela správy Třince se postavil Národní výbor.¹⁴ Jedny z prvních kroků bylo rozšíření města o okolní

---

⁹ WAWRECZKA, Henryk: *Třinec a okolí v proměnách času*. 1. Vydání. Český Těšín 1999, s. 7.

¹⁰ Tamtéž, s. 31.

¹¹ I. Gedenkbuch der Gemeinde 1880-1946. Trzynietz 1880.

¹² BORÁK, Mečislav: *Německá okupace Těšínského Slezska*, Český Těšín 2009, s. 38.

¹³ WAWRECZKA, Henryk: *Třinec a okolí v proměnách času*. 1. Vydání. Český Těšín 1999, s. 6.

¹⁴ Tamtéž, s. 7.

obce. V následujícím roce 1946 se Třinec rozšířil o obce Konskou, Dolní Lištnou a Lyžbice. 1948 došlo v Třinci k reformě školství, kde se školy obecné mění na národní a školy měšťanské na školy střední. V následujícím roce byl v Třinci realizován regulační plán, který stanovil, že se město bude rozšiřovat směrem na jih a železářny opačným směrem tedy na sever. Díky tomu došlo k celkovému rozmachu. Rozšířením železáren se otevřelo mnoho volných pracovních míst. Lidé se začali stěhovat ve velkém počtu do Třince. Tím se také rozvíjelo stavebnictví, jelikož bylo zapotřebí postavit nové byty, ale rozvíjela se i doprava. V roce 1950 se Třinec rozšířil o další obce Horní Lištnou a Kojkovice.¹⁵ V roce 1980 se k Třinci připojují obce Guty, Nebory, Karpentná a Oldřichovice. V tomto roce se také připojila Vendryně i Ropice, ale Vendryně se osamostatnila v roce 1995 a Ropice v roce 2000. V roce 1968 bylo v Třinci vybudováno kino Kosmos, které je dodnes funkční. V roce 1970 byl otevřen kulturní dům, dnes nazývaný Trisia. Kulturní dům byl slavnostně zpřístupněn obyvatelům divadelní hrou Naši furianti. V roce 1991 došlo ke sčítání lidu. V Třinci bydlelo tehdy 44 980 obyvatel.¹⁶ Byl to historicky největší počet obyvatel, který Třinec zaznamenal. Dále má již počet obyvatel klesající tendenci. Nyní v Třinci žije 34 306 obyvatel.¹⁷ Třinec není známý jen díky Třineckým železárnám, ale také díky hokejovému týmu HC Oceláři Třinec, který několikrát získal titul mistra v Extralize.

1.5 Školství

Školství v Třinci je velmi složitým tématem. První velký problém je jazyk. V Třinci se používala němčina, čeština i polština. Tím, že se zde používaly 3 jazyky, tak ke každé z těchto národností se řadí jiná historie a vývoj školství. V Konské byla postavena škola roku 1851. Jednalo se o školu polsko-německou, která byla postavená třineckými železářny. Toto je důvodem proč škola byla jednotřídní a měla spíše charakter soukromé školy, jelikož byla určená pro děti zaměstnanců železáren. S rozvojem hutního průmyslu přibýval počet obyvatel v Třinci, a proto i škola potřebovala rozšířit své prostory pro budoucí žáky. V roce 1878 byla škola již trojtřídní. S rozšiřováním železáren nastal problém. Třinecké železářny potřebují budovy a pro školu jež byla umístěna v závodní budově zde již nebylo místo. K tomu navíc počet žáků neustále narůstal. Proto v roce 1880 byla postavená nová budova pro potřeby školy. Tato budova se dodnes nachází na ulici Nádražní. Tímto rokem začíná vývoj polského školství v Třinci. Třinecké děti již nemusely dojíždět do okolních obcí. Zájem studovat na této škole byl

---

¹⁵ II. Pamětní kniha Třinec 1946-1951. Třinec 1946.

¹⁶ IX Kronika 1988-1991. Třinec 1988.

¹⁷ Počet obyvatel v obci Třinec, Frýdek-Místek. *Stránky Obyvatelé Česka* [online]. In: <https://obyvateleceska.cz/frydek-mistek/trinec/598810> [cit. 2024-5-3].

tak velký, že již v roce 1895 byla tato škola rozšířena na 6 tříd.¹⁸ V roce 1899 došlo ke schválení návrhu rozdělit žáky dle pohlaví a v roce 1900 začala stavba dívčí školy, která měla být umístěna několik metrů od školy chlapecké. Dívčí škola byla slavnostně otevřena v následujícím roce 1901.¹⁹ Vyučovací jazyk na těchto školách byl polský. Toto se změnilo v roce 1911, kdy byl polský jazyk zaveden jen jako povinný předmět a vyučovací jazyk se změnil na německý. Vyučovací jazyk německý zůstal na školách až do konce 1. světové války, poté se opět změnil na polský. V Třinci se nenacházela žádná měšťanská škola s polským vyučovacím jazykem. Žáci, kteří dokončili povinnou školní docházku na obecné škole a chtěli pokračovat dále, museli dojíždět do Českého Těšína nebo do Jablunkova. Tento problém se povedlo vyřešit v roce 1931 založením polské měšťanské školy v Třinci. Škola se nacházela v budově hned za polskou měšťanskou školou.²⁰ V roce 1938 po obsazení území Třince polskou armádou byly všechny dosavadní české a německé školy zrušeny. V následujícím roce 1939 tato polská nadvláda byla vystřídána německou a začala germanizace. Po druhé světové válce se organizace školy snažila vrátit do doby před rokem 1938. Úplně se jí to povedlo až v roce 1949, kdy získala zpět veškeré okolní budovy. Podle nového školského zákona č. 31 ze dne 24.4.1953 byla vytvořena Polská osmiletá střední škola v Třinci. Tato škola vznikla spojením polské měšťanské a obecné školy. Další změnou pro školu byl rok 1960, kdy byla škola změněna na základní školu s polským vyučovacím jazykem. Od té doby ve škole nedošlo v organizaci k žádným velkým změnám. Pouze název školy byl neustále upravován a jeho finální verze je Základní škola a mateřská škola Gustava Przewy v polském jazyce vyučovacím, Třinec, Nádražní 10.²¹

Historie německého školství začíná v roce 1911 zde byla v Kónské založena německá mateřská škola. Jejím zakladatelem byl Německý školský spolek, který měl za úkol podporovat německé národní školství v Předlitavsku. Mateřská škola se v následujícím roce 1912 mění na německou obecnou školu. Část obce Kónská, na které se nacházela tato škola, se připojila k Třinci v roce 1914. Tento rok můžeme považovat za počátek německého školství v Třinci. Celá obec se k Třinci připojuje pak v roce 1946.²² Po první světové válce byl polský jazyk zaveden jako jazyk vyučovací. Touto změnou velký počet dětí přechází na německou obecnou školu. Toto umožnilo škole další třídy a pobočky pro nové žáky. V roce 1920 škola byla šestitřídní a k tomu měla pod správou 5 dalších poboček. Velkou změnou pro německé školy byl

---

¹⁸ ZAHRADNIK, Stanisław: *40 let města Třince*. Třinec 1971, s. 22.

¹⁹ WAWRECZKA, Henryk: *Třinec a okolí v proměnách času*. 1. Vydání. Český Těšín 1999, s. 30.

²⁰ ZAHRADNIK, Stanisław: *40 let města Třince*. Třinec 1971, s. 23.

²¹ Historie školy: *Stránky PSP Trzyniec* [online]. In: <https://www.pzstrinec.cz/historia-szkoly> [cit. 2024-6-3].

²² ZAHRADNIK, Stanisław a kol.: *Nástin dějin Těšínska*. Praha-Ostrava 1992, s. 228.

školní rok 1922/23, kdy se děti musely zapsat do škol, podle toho, jaké byly národnosti.²³ Tato změna přinesla německé škole velký úbytek žáků a škola musela zavírat pobočky i jednotlivé třídy. Další nemilá změna byla v roce 1930, kdy nastal problém s rozšiřováním železáren. Přístup ke škole, která se nacházela v závodní budově, by byl značně komplikovaný a nebezpečný, a proto se škola musela přestěhovat. Německá škola se nastěhovala do nově postavené budovy společně s českou školou. Tato budova byla postavena v roce 1931 a jednalo se o Masarykovu jubilejní obecnou školu.²⁴ V Třinci se, ale nenacházela žádná německá měšťanská škola, ve které by byla možnost pokračovat ve studiu. Když tedy německé děti chtěly pokračovat ve studiu, musely dojíždět do Českého Těšína.²⁵

Poslední změnou pro německé školy byla druhá světová válka. Během ní docházelo ke germanizaci. České školy a v oblasti Těšínska i polské byly zavírány a postupně na jejich místě se otvíraly školy německé. Některé školy zůstaly zavřené úplně a většinou se jednalo o gymnázia. Němci se zde obávali české inteligence, která by mohla být radikální a velmi nebezpečná pro fašismus. Po druhé světové válce byly české a polské školy znovu otevřeny a situace na Třinecku se snažila vrátit do předválečného stavu.²⁶

České školství se v Třinci vyvinulo jako poslední. I když v Třinci žilo české obyvatelstvo, školy, které se tu nacházely byly buďto s německým vyučovacím jazykem, anebo s polským. České děti si do té doby musely vybrat, zda půjdou na školu německou nebo polskou. V roce 1920 byla založena v Třinci první česká obecná škola a v následujícím roce i škola měšťanská. V Třinci, ale nebylo vhodné budovy, která mohla být těmto školám přidělena, a proto byly tyto školy umístěny do polské obecné školy na ulici Nádražní. Jednalo se o budovu tehdejší dívčí školy. Počet žáků, kteří měli zájem nastoupit do českých škol každým rokem stoupal, a proto bývalá polská dívčí škola začala být pro české školy malá. Toto vedlo k rozhodnutí postavit první českou měšťanskou školu, která byla dokončena roku 1924.²⁷ Tato škola je nyní pojmenována po Petru Bezručovi. Tento název byl také zvolen, jelikož škola se nachází na Bezručově ulici. Tímto se nyní v bývalé polské škole nachází už jenom česká škola obecná a česká mateřská škola. Zájem o českou obecnou školu, byl ale příliš velký a budova znovu není pro české žáky dostatečně velká. Mateřská škola se v roce 1926 přestěhovala do závodní budovy třineckých železáren. Tento krok sice uvolnil jednu místnost pro další třídu,

---

²³ ZAHRADNIK, Stanisław a kol.: *Nástin dějin Těšínska*. Praha-Ostrava 1992, s. 25.

²⁴ WAWRECZKA, Henryk: *Třinec a okolí v proměnách času*. 1. Vydání. Český Těšín 1999, s. 30.

²⁵ ZAHRADNIK, Stanisław: *40 let města Třince*. Třinec 1971, s. 25.

²⁶ SVOBODA, Jaroslav: *Školství v období protektorátu*. České Budějovice 2010, s. 80.

²⁷ WAWRECZKA, Henryk: *Třinec a okolí v proměnách času*. 1. Vydání. Český Těšín 1999, s. 31.

ale zcela nevyřešil tento problém s prostorem. Nedostatečný prostor byl vyřešen až v roce 1931, kdy byla postavena první česká obecná škola.²⁸ Jednalo se o výše zmiňovanou Masarykovu jubilejní školu, na které byla i německá škola. Tím se v Třinci nacházela jak škola měšťanská, tak i škola obecná.

Rozvoj školství ale zdaleka nekončí. V roce 1936 bylo třineckými železárnami postavena Závodní učňovská škola. Na škole žáci získali znalosti a potřebnou praxi pro vykonávání určité práce v železárnách. Na výběr měli mezi zámečnictvím, elektrotechnikou, sléváním nebo modelářstvím. Třinecké železářny je navíc motivovaly lepším finančním ohodnocením, když nastoupí ihned po škole do práce. Po druhé světové válce v roce 1945 byly u školy postaveny dílny se soustruhy a ve škole bylo přistavěno 5 učeben.²⁹ Škola působí dodnes jako střední odborná škola a učiliště. Další české školy vznikly až po druhé světové válce.

Jednou z těchto škol, byla zvláštní škola, která byla zřízena roku 1950. Detailní informace o vzniku této školy popisujeme v další kapitole.

V 60. letech byly v Třinci založeny hned tři nové české školy. První z nich je Základní škola Dany a Emila Zátopkových. Na začátku školního roku 1960/61 byly již postaveny 2 pavilony, ve kterých ihned začala výuka. V následujícím roce 1961 byla dokončena stavba třetího pavilonu a tím byla zprovozněna celá škola. Tato škola v roce 1968 požádala o status sportovních tříd a status byl uznán v roce 1973.³⁰ V tomto duchu škola funguje do dnes a je přezívaná jako sportovní škola. Další školou, která vznikla v 60 letech byla Základní škola a mateřská škola, Koperníková 696. Její činnost byla zahájena ve školním roce 1966/67.³¹ Škola byla postavena hned vedle třineckého lesu. Les byl přeměněn na lesopark a dodnes je školou velice využíván. V roce 1968 se do Třince přestěhovalo gymnázium, které se původně realizovalo v 11leté jablunkovské škole. O gymnáziu bude samostatná kapitola.

V 70. letech vznikla v Třinci další škola. Jedná se o základní školu, která se nachází na ulici Slezská. Škola byla otevřena v roce 1971 i přes to, že stavební práce nebyly zcela dokončeny, chyběl dokončit jeden pavilon pro žáky 1. stupně a tělocvična, ale i přes tyto nedostatky se do školy hned v prvním roce přihlásilo 819 žáků. Kvůli velkému zájmu a nedostatkem prostorů musela škola přistoupit ke směnnému vyučování. Dokonce část žáků a učitelů bylo rozváženo do okolních škol. Rekordní počet žáků, kteří se vzdělávali na této škole

---

²⁸ Městská rada: *Třinec historie a školství*. Český Těšín 1931, s. 26.

²⁹ HAUREOVÁ S., WAWRZACZ J.: *160 let železáren v Třinci*. Třinec 1999, s. 75.

³⁰ ZAHRADNIK, Stanisław: *40 let města Třince*. Třinec 1971, s. 71-73.

³¹ O škole: *Stránky 5.ZŠ* [online]. In: <https://www.zstrikop.cz/o-skole> [cit. 2024-8-3].

byl v roce 1976 s celkovým počtem 1221 žáků. V roce 2003 začala škola vyučovat podle programu Základní škola s rozšířeným vyučováním jazyků. Škola vyučuje podle tohoto programu i do dnes.³²

Po více jak 20leté pauze, v Třinci přibyla další škola. Jedná se o Třineckou obchodní akademii, která byla založena v roce 1994. Tato škola nabízí studentům studium jak ekonomických oborů, tak studium technických oborů. Z ekonomických oborů má student na výběr mezi veřejnoprávní činností nebo obchodní akademii a pokud si student vybere studovat obor technický, tak zde má možnost studovat informační technologie.³³

Úplně nejmladší školou v Třinci je Církevní základní škola a mateřská škola, která byla založena v roce 2005. Jak již z názvů napovídá, škola se snaží vést žáky k úctě Pánu Bohu ale i k sobě navzájem. Škola vyučuje dle programu ŠVP ZŠ křesťanská škola. Zřizovatelem školy je Slezská církev evangelicko-augsburského vyznání.³⁴

---

³² Historie školy: *Stránky Základní škola, Třinec Slezská 773, příspěvková organizace* [online]. In: <https://www.6zstrinec.cz/skola/historie-skoly/> [cit. 2024-8-3].

³³ O nás: *Stránky TRIA* [online]. In: <https://www.tria-tr.cz/pro-uchazece/obecne-informace/> [cit. 2024-8-3].

³⁴ Základní informace o škole: *Stránky Církevní základní škola a mateřská škola Třinec* [online]. In: <https://www.czstrinec.cz/zakladni-informace-o-skole> [cit. 2024-8-3]

2. Historie vybraných škol

Tato kapitola, jenž je věnována historii tří vybraných škol se zaměřuje na průzkum vývoje těchto institucí. Hlavní zdroj informací jsou kroniky škol. Skrze tyto historické prameny pronikáme do minulosti jednotlivých škol sledujeme jejich vznik, změny a klíčové události. Tímto způsobem nám kroniky poskytují nejen vhled do historie škol, ale také do kontextu společnosti a regionu.

2.1 Střední škola, Základní škola a Mateřská škola, Třinec, Jablunkovská 241, příspěvková organizace

Celá tato kapitola a historie této školy je zpracována pouze na základě kronik a pamětních knih této školy.

V roce 1946 v Obecné Masarykově škole v Třinci přibývalo žáků se školním neúspěchem. Tato skutečnost byla motivem pro zřízení pomocné třídy podle zákona 86/1929 o zřizování pomocných škol a tříd. V roce 1947 navštívili školu úřední lékař a inspektor, kteří společně určili vhodné žáky pro přeřazení do pomocné třídy. Žáků bylo přeřazeno celkem 17 a podle tehdejších předpisů pro vznik pomocné třídy bylo zapotřebí alespoň 12 žáků, a proto nic nebránilo vzniku pomocné třídy. Dále se jednalo o tom, kdo by byl vyučujícím v této třídě. Nakonec se rozhodlo, že se učitelem stane pan František Uhlář. Poslední překážkou pro zřízení třídy byla místnost. Počátkem školního roku 1947/1948 došlo k vyklizení a vyčištění prostoru dílny a v té byla zřízena pomocná třída.

Myšlenka vytvořit pomocnou třídu byla chvályhodná, ale vyučovat v takové třídě byla velká výzva pro většinu učitelů. Učitelé si nebyli jistí, jaké metody jsou správné, a proto se učitel František Uhlář rozhodl studovat defektologii při zaměstnání. Motivací pana Uhláře bylo, aby si žáci mohli z hodin odnést co možná nejvíce. Nakonec v roce 1949 pan František Uhlář úspěšně ukončil své studium defektologie složením zkoušky způsobilosti pro vyučování na školách pro mládež vyžadující zvláštní péči.

Ve školním roce 1949/50 do pomocné třídy opět přibyli žáci, a tak se začalo uvažovat o osamostatnění, rozšíření na dvojtřídku a založení zvláštní školy. Vše se povedlo zrealizovat v květnu 1950, kdy KNV zřizuje samostatnou Zvláštní školu v Třinci podle ustanovení § 60. zák. č. 95/48 Sb. s účinností od 1. května 1950. František Uhlář se stává ředitelem této školy. Škole byl v Třinci přidělen rodinný dům č. 401 v Husově ulici.

Dům potřeboval, jak opravit, tak i přizpůsobit k výuce. Vše se povedlo zrealizovat již v srpnu 1950. Škola byla dvojtřídní a začalo se zde vyučovat 1. září 1950. Tím, že škola byla dvojtřídní, bylo zapotřebí posílit také učitelský sbor o druhého učitele. Tuto nabídku přijala učitelka Žofie Mitrengová. 12 Žáků bylo přiděleno do první třídy, jež se jednalo o stupeň přípravný a nižší a 13 žáků do druhé třídy, což byla třída, která odpovídala střednímu stupni vzdělání. V tomto školním roce bylo hodně energie pedagogického sboru věnováno školní budově. Po celý rok docházelo k obměně staršího a často zapůjčeného nábytku za nový, a toto se týkalo i školních pomůcek a učebnic.

Ve školním roce 1951/52 se opět zvětšil počet žáků na 33 celkem, a proto se otevřela 3. postupná třída. Tím se znovu zvětšil učitelský sbor a novou třetí učitelku Vlastu Konečnou. Žáci byli rovnoměrně rozděleni po 11 do tříd. Zmenšení počtu žáků ve třídách pomohlo zkvalitnit vyučování. V tomto roce se také povedlo dohodnout s nájemníkem, který bydlel v podkroví na přestěhování. Místnosti, které obýval se změnil na ředitelnu, kabinet a dílnu. Tímto krokem již celá budova mohla být používána jen pro školní účely.

V prosinci roku 1952 učitelky úspěšně vykonaly zkoušku z defektologie. V lednu 1954 se zavedla nová účetní evidence. Škola tehdy měla v bance své konto, všechny platby si prováděla sama škola a musela o tom vést detailní zprávy. Postoj učitelů k této změně byl velmi negativní, jelikož si tato změna žádala spoustu času vyplňováním žádanek, výdejek a každý měsíc se musela provést inventura.

Ve školním roce 1954/1955 byly škole dány podrobné směrnice. Jednalo se o učební osnovy, které byly pevné a neměnné. Žáci byli rozděleni do 8 ročníků, ne do stupňů jako to bývalo zvykem. Osnovy vycházely z určených učebnic, které škola neměla, a tak se vyučování opět zkomplikovalo. Ale kladnou stránkou této situace byl fakt, že když učitelé získají učebnice, tak budou mít již pevné vodítko co a jak učit. Třídy byly změněny na 1. třídu, a to 1. a 2. ročník. Ve 2. třídě byly žáci 3. a 4. ročníku a poslední třídu, ve které byly žáci 5. až 7. třídy. Osmý ročník v tomto školním roce nebyl.

Učitelský sbor ve škole byl v roce 1956 navýšen o dalšího čtvrtého člena, a to o učitelku Dominiku Hečkovou, která přebírá žáky v 1. třídě. Počet žáků každým rokem rostl a rostl. Ve školním roce 1958/59 byla škola organizována už jako čtyřtřídní s osmi postupovými ročníky.

Ve školním roce 1959/60 se počet žáků zvětšil na 79 celkem. Otevřela se i polská třída. Budova bohužel nedisponovala dostatkem prostorů pro tak velký počet žáků, a tak muselo být zavedeno střídavé vyučování. Střídavý styl vyučování nebyl efektivní, a tak se začalo

diskutovat, jak tuto situaci vyřešit. V Třinci začali stavět novou školu, do které se měla nastěhovat Masarykova škola národní. Tím se uvolní stará budova národní školy, která disponuje větším počtem učeben. Ředitel Uhlář požádal NV města Třince o možnost přidělení budovy staré Masarykovy národní školy pro své žáky. Bylo mu vyhověno poslední týden v srpnu 1960.

Školní rok 1960/61 začal netradičně. Studenti zahájili nový školní rok ve své staré škole na Husově ulici a poté se stěhovali do budovy bývalé národní školy. Vyučování v nové budově začalo 5. září. Budova na Husově ulici, kterou škola teď uvolnila byla předána městu, které v ní plánovalo zřídit družinu pro mládež. Organizace školy v tomto školním roce byla 6 tříd s českým vyučovacím jazykem s celkovým počtem 88 žáků a jedna třída s polským vyučovacím jazykem s 12 žáky.

Stav žáků se znovu navýšil ve školním roce 1962/63, a to na 118 žáků. Díky tomuto počtu, byla otevřena 7. třída a učitelský sbor opět vzrostl o dalšího učitele. V tomto školním roce se otevřela i třída v Nemocnici na Sosně, která byla součástí školy, a to do 1. února 1966.

Školní rok 1963/64 byl plný změn. Ve škole opět přibyl počet žáků, a tím i počet tříd. Otevřela se i jedna třída mateřské školy. Nyní se na škole nacházelo 13 učitelů a 11 tříd. Škola nyní dosáhla předepsané výše pro zvolení zástupce ředitele školy, jež se stala Dominika Heczková. 1. dubna 1964 se dlouholetý ředitel školy František Uhlář rozhodl změnit povolání a stal se okresním školním inspektorem. Po 14 letech opouští školu. Jednalo se o zakladatele, který dokázal školu rozšířit z jedné třídy na neskutečných 11 tříd. Jemu škola vděčí za svou existenci. František Uhlář se se svou školou neloučil navždy, v 80 letech se vrací zpět na post učitele. Novou ředitelskou školu se stává bývalá zástupkyně Dominika Heczková. Během školního roku docházelo k úpravám a přestavbám místností. Byly zavedeny vodovody do tříd, ústřední topení, v dílnách nyní byla k dispozici teplá voda a byly postaveny nové splachovací záchody.

V dalším školním roce se pokračovalo ve stavebních úpravách. Byl zařízen kabinet a školní kuchyně. Opět vzrostl počet žáků a byla otevřena další, již 8. třída s českým vyučovacím jazykem. Další změnou byla nově zavedeno slovní hodnocení chování žáků, tím se předešlo nespravedlivému označování. 10. září 1964 navštívil školu okresní školní inspektor a zároveň bývalý ředitel školy František Uhlář. Výsledkem školní inspekce byl závěr, že škola postupovala dle předpisů a vše bylo v souladu s nařízeními a zásadami.

Během oprav budovy v roce 1964 byly učitelé nuceni změnit způsob vyučování. Vzhledem k hluku nebyl frontální styl výuky příliš efektivní, a proto se zavedlo skupinové vyučování. V předmětech jako vlastivěda a přírodní vědy byly zavedeny exkurze a vycházky, aby si žáci probírané učivo mohli ověřit v praxi. Dále učitelé často používali individuální přístup, jenž byl u žáků velmi efektivní, ale na druhou stranu byl tento přístup velice časově náročný. Navíc učitelé navštěvovali rodiče žáků doma, aby si mohli prohlédnout prostředí a podmínky, ve kterých je žák vychováván a výuku tomu přizpůsobili. Dále se učitelé snažili do hodin obsadit mezipředmětové vztahy, které nadále doplňovali obrázky, filmem anebo exkurzemi. Do školy se během let pořídil promítací stroj, televize a rozhlas. Bohužel učitelé tyto přístroje neradi používali, jelikož vyžadovaly přenášení z jiných místností. Učitelé se navíc věnovali individuálně žákům posledních ročníků. Výchovný poradce vedl s žáky rozhovory a pomáhal jim si vybrat vhodné zaměstnání. Rodiče žáků byli vždy pozváni na schůzi a kde je jim byla odprezentována nabídka pracovních míst.

Škola si uvědomovala, že žáci se uplatní jen v manuálních povoláních, a tak učitelé pozměnili zaměření vyučování, na co nejvíce praktické a pracovní činnosti. Žáci si tím vybudovali správné pracovní návyky, které mohli využít ve svých budoucích povoláních.

Školní rok 1966/67 byl další výzvou. Zvýšil se počet žáků, a to až na 150 celkem. Otevřela se další třída s českým vyučovacím jazykem. Nyní se na škole nachází 9 českých tříd a 2 polské. Budova začíná být pro školu opět malá a znovu se zavádí střídavé vyučování. Na druhou stranu, větší počet tříd byl výhodou, jelikož tím bylo zefektivněno vyučování, protože každý postupový ročník měl svou vlastní třídu. Jedinou výjimkou byla 8. a 9. třída, kde byly dva postupové ročníky. Na konci školního roku odchází Žofie Mitrengová do důchodu. Paní učitelka Mitrengová působila na škole od roku 1950 a byla zde druhou učitelkou po Františku Uhláři. Paní učitelka Mitrengová, se ale se školou neloučí navždy, protože se zde pak, dle potřeb školy vrátí a občas vyučuje brigádnicky.

V následujícím školním roce 1967/68 se se školou loučí dosavadní ředitelka Dominika Heczková, která na škole působila od roku 1956 jako učitelka, v roce 1963 se stala zástupkyní ředitele a v 1964 samotnou ředitelkou. Do funkce ředitele byl ustanoven Karel Zamarski. V tomto roce byl také zaveden pětidenní cyklus ve vyučování a soboty se stávají volným dnem. Žáci mají nyní více volného času. Pozitivním důsledkem toho je mnohem menší počet neomluvených hodin a chození žáků za školu.

Ve školním roce 1971/72 došlo ke schválení stavebních úprav v budově školy. Jelikož se zde už nacházelo 190 dětí a 15 tříd, byly tyto stavební úpravy již nutné. Úpravy zahrnovaly přístavbu a rozšíření školní budovy. Jelikož byly tyto práce časově náročné, prováděly se během vyučování. Škola měla k dispozici pouze 5 učeben pro 15 tříd, a tak se muselo najet na tři směnné vyučování.

Ve škole bylo pouze 6 z 19 učitelů, kteří měli správnou aprobaci, a to pro základní školu a speciální pedagogiku. Většina učitelů si doplňuje vzdělání dálkovým studiem. Ředitel školy, pan Zamarski, si tohoto problému všiml při hospitaci na hodinách, které neměly předpokládanou úroveň, a proto se snaží přesvědčit co nejvíce učitelů, aby si doplnili vzdělání, jelikož práce na zvláštní škole je mnohdy náročnější než na běžných školách. Žáci potřebují odborný přístup a speciální metody práce.

Školní rok 1973/74 začal poněkud netradičně. Každým rokem počet žáků rostl, ale v tomto školním roce poklesl, a to na 164 žáků celkem. Na škole se nacházelo i více tříd, díky dokončené přestavbě. Tato pozitivní změna odstranila tehdy nutné střídavé vyučování a umožnila menší počet žáků ve třídách. Průměr na třídu byl 11 žáků. Snížený počet žáků dává prostor pro větší individuální přístup, který zefektivnil výuku. Tím se také zlepšila kázeň i atmosféra ve třídách. Učitelé se snažili čím dál tím více využívat techniku. Používali meotar, rozhlas a televizi. Nejčastěji k tomu docházelo v hodinách dějepisu a občanské výchovy.

Ve školním roce 1975/76 ředitel Zamarski odchází do důchodu a jeho funkci přejímá Jiří Drahoš. Jedná se o Jiřího Drahoše narozeného 1921, jehož syn, také Jiří Drahoš, kandidoval na prezidenta a v třineckém regionu je velice populární. Aprobace ve škole v rámci speciální pedagogiky kupodivu nestoupá, nýbrž klesá a z 19 pracovníků byli aprobovaní pouze 3. Tato skutečnost pro nového ředitele nebyla zrovna optimistická. Hned po svém nástupu přihlásil 2 učitele na studium defektologie, aby aspoň částečně do budoucna tento nepříznivý stav zlepšil.

Jak bylo zvykem, každý rok stoupal počet žáků vřazených na třineckou zvláštní školu, ale v roce 1974 došlo k zřízení speciálních, dyslektických a vyrovnávacích tříd na základních školách, a proto se počet žáků na zvláštní škole ustálil na přibližných 150 celkem.

Již v předchozích školních letech se osvědčilo otevřít více tříd se sníženým počtem žáků, výuka díky tomu byla efektivnější a měla lepší úroveň. Bohužel škola nedisponovala dostatečným prostorem, a proto v roce 1976 byla započata přístavba, která by tento problém vyřešila. V přístavbě by se mělo nacházet 12 tříd, kabinety, kuchyňka a šatny. Díky této přístavbě se mohla také zrenovovat stará budova školy.

Při započítání rekonstrukce staré budovy docházelo k problémům. Do nové budovy se vešlo pouze 12 tříd a pro zbylé 2 třídy ze staré budovy bylo domluveno dovážení do školy v Oldřichovicích, jednalo se o vesnici hned vedle Trince. Toto opatření platilo až do školního roku 1980/81. Tím se úplně vyklidila stará budova a opravy mohly začít. Bohužel dělníci pracovali pouze 2 týdny a poté odešli a již se nevrátili. Důvody k tomuto činu nebyly objasněny. Vedení školy, učitelé i odbor školství se touto situací zaobírali, ale bohužel se nepodařilo sjednat nápravy. Tímto škola ztratila spoustu peněz za vytápění, převoz dětí a celkově se výuka pro učitele nesmírně ztížila. Dokonce i nová budova, která byla v tomto roce využívána na tom nebyla dobře. Docházelo k poruchám vytápění, el. osvětlení, netekla teplá voda, do některých tříd zatékalo, na chodbě se časem vytvořila velká trhлина ve zdi, a dokonce i skla ve vchodových dveřích popraskala.

Technické problémy budovy byly jen jedním z mnoha problémů školy. Jelikož se jednalo o zvláštní školu, byl zde největší problém chování žáků. Palčivým problémem byla nepravidelná školní docházka. Žáci chodili hodně často za školu a následně nezvládali učivo. Učitelé si uvědomili, že tento problém musí být řešen ve spolupráci s rodiči, ale bohužel ne všichni rodiče chtěli tento problém řešit a raději neomluvené hodiny žákům omluvili. Za školu chodili žáci jak z nižších, tak i z vyšších ročníků. Učitelé měli obavu o jejich bezpečnost a začali začleňovat do výuky dopravu a chování na silnici. Dokonce se otevřel i dopravní kroužek, který děti připravoval nejen na příchod a odchod do školy, ale i na bezpečné chování ve volném čase. Další problémem bylo vandalství, kdy byl žáky ničen školní majetek. Tento problém se vkusně vyřešil tím, že rodiče provinilých žáků museli zničený školní majetek přijet opravit. Pokud tak neudělali, což bylo docela častým případem, tak museli uhradit náklady na opravu a navíc pokutu. Častým problémem byly i krádeže, které se odehrávaly jak ve škole, tak i mimo ni. Zde se škola snažila tomuto problému předcházet komunikací s rodiči. Když tato strategie nevyšla, tak začala škola jednat s VB výchovnou komisí SRPŠ a trestní komisí MěNV. Zde se všechny strany shodly na udělení peněžitých pokut, které opět vedly ke zlepšení chování. Škola si velice přála navázat lepší spolupráci s VB. Šlo jí především o možnost pořádat společné besídky na téma prevence trestné činnosti.

Ve školním roce 1981/82 byly dokončeny opravy budovy a vyučování tak mohlo začít v normálních podmínkách, v jedné budově, ve všech třídách bez střídání. V tomto školním roce se na škole nachází 190 žáků a 17 tříd. V následujícím školním roce 1982/83 dochází ke změně ve vedení. Dosavadní ředitel školy Jiří Drahoš odchází a na jeho místo nastupuje Rudolf Uhlář.

14. června 1984 v Třinci vybuchl obytný blok, na ulici Gottwaldově, která je velmi blízko školy. Výbuch nastal z důvodu úniku plynu z plynového potrubí. Během této smutné události zemřelo 15 lidí. Ředitel školy nabídnul pomoc poškozeným rodinám otevřením školy a poskytnutím přístřeší pro občany. Občané si zde mohli donést i své věci, které se jim podařilo zachránit a pár dní zde zůstat, dokud si nezařídili náhradní ubytování.

Od roku 1984 až do roku 1989 nedošlo ve škole k žádným významným změnám ani událostem. Až po revoluci v 1989 nastalo ve škole k různým obměnám. Jedna z největších změn pro žáky byla změna oslovení pedagogů ze soudružko učitelko a soudruhu učitelé na paní učitelko a pane učitelé. I když se nejednalo o velkou změnu v kontextu společenských událostí, žáci si na ni dlouho zvykali. Další změnou bylo zřízení konkursu na ředitele školy. Tento konkurs nevyhrál dosavadní ředitel Rudolf Uhlář, ale učitelka, která učila na jiné škole ve vedlejší město Český Těšín. Učitelský sbor i členové SRPŠ byly proti tomuto výsledku konkursu a jeli tuto situaci řešit na Školský úřad do Frýdku-Místku. Rozhodnutí konkursní komise bylo zvráceno a situaci na škole se vydali řešit školní inspektoři. Ti vybrali ze školy 2 kandidáty Rudolfa Uhláře, stávajícího ředitele a Marii Heczkovou, která nakonec byla zvolena novou ředitelkou školy.

Nový školní rok 1991/92 začal velice rozkolísaně. Nastoupila nová paní ředitelka, která do té doby neměla s řízením školy zkušenosti. Největší změnou byla nová vyhláška o speciálních školách, kdy tyto školy nyní spadaly pod správu Školského úřadu, a nikoliv pod správu Městského úřadu. Dále se také změnil platový řád a nařízení o pracovní povinnosti učitelů. Všechny tyto změny ztížily chod školy. Paní ředitelka musela řešit problémy s učebnicemi. Dosavadní učebnice byly vyřazeny, ale nové, podle kterých se mělo vyučovat nebyly k dispozici. I přes tyto potíže, škola zvládla ukončit školní rok úspěšně.

Škola si ve školním roce 1992/1993 pořídila první počítač, který využívala na účetní a inventurní práce. V roce 1995 začala škola přestavbu půdy, čímž po dokončení získala další prostor pro 3 třídy. V 1997 odchází Marie Heczková do důchodu a místo ní se stává ředitelkou Marta Labojová. V roce 2007 se na škole ruší polská třída. Zvláštní škola se stává školou základní zřízenou podle § 16 odst. 9 školského zákona. To znamená, že je zřízena pro žáky s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením a jinými vadami. Paní ředitelka Marta Labojová byla ve své funkci až do roku 2019. Nyní je ředitelem školy Dalibor Pyszko a na škole je 110 žáků.

2.2 Gymnázium Třinec, příspěvková organizace

Počátky historie gymnázia je těžké přesně určit. Gymnázium se přestěhovalo do Třince v roce 1968 a tento rok můžeme považovat za počátek historie gymnázia. Pak je zde druhá skupina, která považuje rok 1953 za začátek historie gymnázia. V tomto roce vznikla v Jablunkově jedenáctiletá střední škola. A v roce 1968 se tato škola stěhuje do Třince a mění svůj název na gymnázium. Škola změnila svůj název několikrát. Na počátku to byla dříve zmíněná jedenáctiletka, poté se studium o rok prodloužilo a od toho se vyvinul název dvanáctiletka tedy dvanáctiletá střední škola. Po dvanáctiletce přišel název SVVŠ – střední všeobecná vzdělávací škola a až poté se mění název na gymnázium, který zůstal škole dodnes.

Po školské reformě v roce 1953 vznikla v Jablunkově jedenáctiletá vzdělávací škola. Tato škola měla tři stupně. 1. stupeň byla škola národní, 2. stupeň byla škola měšťanská, také známa jako osmiletka a 3. stupeň byla škola střední. přítomnost třech stupňů na škole mělo více nevýhod než výhod. Mezi žáky byl velký věkový rozdíl, a tedy společné soužití bylo obtížné. Další nevýhodou byl velký počet tříd a málo učitelů. Často se stávalo, že učitelé z nižších stupňů vyučovali i na stupni vyšším. Další problémem byl nedostatek školních pomůcek. Poslední komplikace byla, že velký počet žáků musel do Jablunkova dojíždět. Což se nezdá být takový problém, ale když přišly chladnější měsíce, tak se doprava zkomplikovala a často se stalo, že většina žáků nemohla do školy dorazit.³⁵

Škole byla přiřazena budova staré měšťanské školy Eduarda Beneše. V této budově zůstala škola až do roku 1964. Poté se škola musela přestěhovat do budovy na Školní ulici. Budova na školní ulici, ale nebyla v dobrém stavu. Tříd bylo málo, a tak se vyučovalo na směny. Škola měla malé množství pomůcek, nábytek byl zastaralý a ve škole nebyly šatny, pouze věšáky před třídami. Samotná budova na tom také nebyla dobře. Škola časem nechala postavit sprchy, šatny, dále proběhla rekonstrukce záchodů a oprava tělocvičny. Rok 1968 byl komplikovaný pro školu. Část školy se přestěhovala do Třince na ulici Komenského. Zde byly otevřeny 2 třídy čtyřletého gymnázia. V Jablunkově byly také otevřeny dvě poslední tříleté třídy SVVŠ. Pedagogové musely tedy cestovat mezi těmito dvěma pracovišti. Poslední absolventi Jablunkovské SVVŠ odmaturovali v roce 1971.³⁶ Tento rok můžeme považovat za konec historie SVVŠ v Jablunkově. Do budovy bývalé SVVŠ se nastěhovalo zemědělské odborné učiliště. Po 4 letech se škola přestěhovala do Třince. Přestěhováním do Třince se zlepšila školní

---

³⁵ MOČKOŘ, Jiří: *Krátká historie gymnázia*. In: MOČKOŘ, Jiří (ed.): Sborník k výročí Gymnázia v Třinci. Třinec 1993, s. 6.

³⁶ Tamtéž, s. 6.

docházka v zimních měsících. Jelikož většina studentů pocházela z Třince a okolních obcí a tím pádem nemuselo tolik žáků dojíždět. Studenti měli na výběr, buďto mohli studovat obor humanitní anebo obor přírodovědný.

Školní rok 1969/70 byl zahájen v třineckém kině Kosmos. Tento způsob zahájení školního roku se stal na gymnáziu tradicí. V tomto roce bylo dokončeno přestěhování z Jablunkova. Nestěhovalo se jen vybavení a inventář školy, ale nýbrž i studenti, a proto v následujícím školním roce 1970/71 je na gymnáziu 8 tříd a celkem 203 studentů. Se zvyšujícím se počtem studentů se musel také rozrůst pedagogický sbor, který čítal 19 členů a ředitelem byl Eduard Saran.³⁷

Školní rok 1971/72 byl pro gymnázium zásadní, nejen že se opět zvýšil počet studentů, a to již na 289 s celkovým počtem jedenácti tříd. Mezi studenty byl oblíbený přírodovědný obor, kterému patřilo 7 tříd a humanitnímu zbylé 4 třídy. V tomto školním roce také došlo k prvním maturitám, kdy složit zkoušku dospělosti se pokusilo 45 studentů. Na gymnáziu byla ustanovena nová funkce, a to zástupce ředitele, kterou zastával Jiří Mannheim. V tomto roce byl v Třinci zhotoven společenský dům. Gymnáziu se povedlo navázat spolupráci. Dům poskytoval studentům 50% slevu a gymnáziu využívalo pro taneční kurzy, a slavnostní předávání maturitního vysvědčení.

V následujícím školním roce 1972/73 se opět zvýšil počet studentů, a to na 324 žáků. Byla otevřena další třída a na gymnáziu se nacházelo celkem 12 tříd. Pedagogický sbor se také rozrostl a celkem zde bylo 22 vyučujících. Větší počet studentů si vyžadoval rozšíření budovy. Začala tedy stavba přístavby. V tomto roce se také dokončila stavba učebna fyziky a chemické laboratoře.³⁸ Dokonce na škole byla nastolena nová funkce, a to výchovný poradce, kterou vykonával Jindřich Močkoř. Úkolem výchovného poradce nebylo jen řešit výchovné a studijní problémy žáků, ale i probrat možnosti o budoucím povolání a pomoc při výběru vysoké školy. Dobrovolníci z vyšších ročníků psali dokonce psychologické testy, které jim měli v tomto výběru pomoci.

Následující školní roky byly věnovány převážně budově, dokončena přístavba. V této přístavbě se nacházel promítací sál, kabinety, sklad na náradí a archiv. Promítací sál se také využíval v hodinách hudební výchovy. Později byla v přístavbě i školní posilovna, která mohla být využita k volnočasové aktivitě, ale byla také využívána v hodinách tělesné výchovy. Dále

---

³⁷ Zápis ze školní kroniky: Školní rok 1969/70 a 1970/71.

³⁸ Tamtéž, Školní rok 1972/73.

byla zřízena společenskovedná třída. Pro studenty posledních ročníků byl vytvořen nepovinný předmět řízení motorových vozidel, kde studenti po úspěšném ukončení předmětu získali řidičské oprávnění.³⁹ Také se během let zvedal počet studentů, ale nikoliv počet tříd, který byl ustálený na dvanácti. Ze začátku bylo průměrně 30 studentů v 1 třídě, ale časem se tento průměr zvyšoval. Ve školním roce 1975/76 to už bylo 35 žáků a v následujícím roce 1976/77 už 40 žáků na 1 třídu.⁴⁰ Tento vysoký průměr byl dosažen experimentální reformou školského systému, kdy se mohli žáci hlásit na střední školy nejen z 9. ročníku, ale i z 8. ročníku. Tím se rapidně zvýšil počet uchazečů o studium na středních školách. Ve školním roce 1978/79 bylo na gymnáziu celkem 473 studentů a kvůli velkému počtu žáků, byla vytvořena další třída. Tím se zmenšil průměrný počet žáků ve třídě na 36. Tento průměr byl stále vysoký, a tak se začalo s druhou přístavbou. Tato přístavba byla dokončena v roce 1980 a nacházelo se zde 5 tříd, kreslárna, písárna a dvě knihovny. Přístavba byla pouze provizorním řešením kapacitní situace. Byla postavena z dřevotřísky a životnost měla 10 let. Tím, že přístavba vyřešila problém s nedostatkem tříd na gymnáziu otevřelo gymnázium ve školním roce 1981/82 pět tříd 1. ročníku. Celkový počet studentů činil 588 a na gymnáziu se nacházelo 16 tříd. Celkový průměr byl 37 žáků na jednu třídu. V tomto školním roce došlo také k polytechnizaci studia, kdy studenti 2. a 3. ročníku se museli zúčastnit odborné dvoutýdenní souvislé praxe. Praxe se týkala předmětu základní výroby a odborné přípravy. Tato praxe se odvíjela podle jejich zaměření. Základy strojírenství, elektrotechniky, technické chemie, ekonomie a organizace byly zaměřeny na gymnáziu a praxe se podle těchto zaměření konaly v provozech Třineckých železáren, na MěNV, v Avii nebo v Tesle.⁴¹

Ve školním roce 1982/83 měli studenti poprvé u maturit volitelný předmět – odborná příprava. Vybírali si z elektrotechniky, technické chemie, ekonomiky, stavebnictví, zemědělství a strojírenství. Mezi studenty byla nejoblíbenější ekonomika. Dále se v tomto roce upravilo venkovní hřiště, které bylo zmodernizováno. Školní rok 1984/85 byl opět zasažen reformou školství, kdy byly snižovány počty studentů v 1. ročnících, aby byla zkvalitněna výuka. S průměrným počtem 24 studentů v 1. ročnících. Hlavním cílem této reformy bylo udržovat průměrný počet studentů 30 a méně. Snížením počtu studentů pomohlo k lepšímu

---

³⁹ MOČKOŘ, Jiří: *Šk. rok 1973/74 a 1974/75*. In: MOČKOŘ, Jiří (ed.): *Sborník k výročí Gymnázia v Třinci*. Třinec 1993, s. 11.

⁴⁰ Zápis ze školní kroniky: *Školní rok 1975/76 a 1976/77*.

⁴¹ MOČKOŘ, Jiří: *Šk. rok 1978/79, 1979/80, 1980/81 a 1981/82*. In: MOČKOŘ, Jiří (ed.): *Sborník k výročí Gymnázia v Třinci* Třinec 1993, s. 13-16.

studijnímu prospěchu, a také k většímu procentu přijatých studentů na vysoké školy, který nyní činil 70 %.⁴²

Školní rok 1985/86 a 1986/87 byl plný technologického rozvoje. Škola byla vybavena minipočítači IQ 151 a PMD 85–2. Dále byly nově na škole audiovizuální pomůcky. Pro studenty prvních ročníků byl zavedeny nové předměty informatika a výpočetní technika. Pro studenty vyšších ročníků, kterých se tato změna netýkala, ale měli zájem navštěvovat tyto hodiny, tak byl otevřen kroužek výpočetní techniky. Díky velkému zájmu musely být otevřeny další 2 kroužky výpočetní techniky. Programování bylo také přidáno do předmětu odborné přípravy a žáci si mohli zvolit tento předmět u maturitní zkoušky. Maturitní zkoušky byly také upraveny, ale v ve školním roce 1987/88, kdy témata písemných zkoušek již nebyla vydávána ústředně, ale sestavena komisí na škole. V tomto roce také poprvé proběhla maturita z kancelářského psaní strojem, kterou úspěšně složilo 13 studentek.⁴³

Školní rok 1989/90 byl pro gymnázium velmi důležitý. Učitelé i studenti se zúčastnili generální stávky. Shromáždili se v tělocvičně a zde diskutovali a vyjádřili své názory na politickou situaci. Změnil se obsah občanské výuky a dějepisu, a proto za těchto podmínek studenti z těchto předmětů nebyli klasifikováni. Na škole byla zrušena základní organizace Komunistické strany Československa. Dále byla zrušena výrobní praxe studentů 2. a 3. ročníku. Studenti nyní měli na výběr, mohli si zvolit buď odborné předměty nebo semináře z maturitních předmětů. Semináře byly mnohem oblíbenější mezi studenty, a tak byly odborné předměty zrušené úplně. V tomto roce se dále nekonaly přijímací zkoušky a studenti byli přijímaní na základě jejich předchozího prospěchu. Toto se ukázalo jako velice nešikovné, jelikož úroveň základních škol se lišily, a proto byly přijímací zkoušky znovu zavedeny následující školní rok. Další změnou bylo podávání přihlášek na vysoké školy. Nyní studenti měli neomezený počet přihlášek a gymnázium nemuselo psát posudky studentům, ale jen potvrzovalo jejich prospěch. Změny neunikly ani maturity. Povinným předmětem zůstal jen český jazyk. Místo ruského jazyka si studenti mohli zvolit jiný. Ruský jazyk nyní měl stejnou úroveň jako ostatní volitelné jazyky. Když se stal ruský jazyk volitelným jazykem, tak měl ze začátku nejmenší počet studentů, kteří si tento jazyk zvolili. Celkem zde bylo 7 skupin, které se chtěly učit rusky. Mezi nejoblíbenějšími cizími jazyky byla angličtina, která měla 35 skupin a poté němčina s 27 skupinami. Učitelů vyučujících ruštinu bylo na gymnáziu celkem šest. Tři učitelé, ale odešli

---

⁴² Zápis ze školní kroniky: Školní rok 1982/83 a 1984/85.

⁴³ Tamtéž, Školní rok 1985/86, 1986/87 a 1987/88.

následující školní rok do důchodu a zbylí 3 si rozšiřovali svou aprobaci o anglický jazyk. Poslední změnou ve škole byla stavba druhé počítačové učebny.⁴⁴

V následujícím školním roce 1990/91 byly třídy humanitního, přírodovědného a nyní nově všeobecného zaměření. Změnily se osnovy dějepisu a občanské nauky. Byla podpořena výuka cizích jazyků. Tyto náhlé změny ztížily učitelům výuku, jelikož nové učebnice nedorazily, a tak to bylo jen na učitelích, kde a jaké informace si dokáží dohledat sami. Škola si uvědomovala této nepříjemné situace, a proto pořídila 9 nových počítačů a kopírku, která umožnila rychlé kopírování učebních materiálů a testů. S novými počítači škola také zřídila zcela novou počítačovou učebnu.⁴⁵

Školní rok 1991/92 pokračoval v duchu změn jako rok předešlý. Písárna byla doplněna o 22 nových elektronických psacích strojů. Stroje byly využívány převážně studentkami, které se zapojovaly do soutěží, ale také měly možnost složit státní zkoušku z psaní na stroji, která jim mohla pomoci v budoucnu při volbě povolání. Na škole byly zřízeny 3 nové jazykové učebny, které byly vybaveny barevnými televizemi a videopřehrávači. Myslelo se i na blaho studentů a v suterénu školy byl nově zřízen bufet, který se nachází na škole i dnes. Dále se změnilo vedení, novým ředitelem se stal Jiří Mannheim a jeho zástupcem byl zvolen Jindřich Močkoř.⁴⁶ Poslední a možná největší změnou bylo zavedení šestiletých tříd, kdy žáci nastupují na gymnázium po ukončení 7. třídy. Byl zde i návrh, že studenti by mohli nastoupit na gymnázium již po ukončení 6. třídy, ale toto bylo zamítnuto, protože gymnázium chtělo studentům zajistit minimálně 13 let školní docházky. Po 13 letech by měl být student dostatečně vzdělaný, aby úspěšně složil maturitní zkoušku. Dále tím žák získá jeden rok navíc, aby se správně rozhodl, na jakou vysokou školu chce podat přihlášku. Tento typ experimentálních tříd byl zřízen jen na několika málo gymnáziích v republice. Třinecké gymnázium mělo na výběr mezi osmiletým a šestiletým studiem. Vybralo si šestileté, protože z kapacitního hlediska může otevřít 3 třídy šestiletého studia, ale jen 2 třídy osmiletého.⁴⁷ Na gymnáziu šestileté ročníky byly do roku 2015, kdy byly nahrazeny osmiletými třídami, kdy se studenti hlásí na gymnázium po úspěšném dokončení 5. třídy.

---

⁴⁴ MOČKOŘ, Jiří: *Šk. rok 1989/90*. In: MOČKOŘ, Jiří (ed.): Sborník k výročí Gymnázia v Třinci. Třinec 1993, s. 18-19.

⁴⁵ Zápis ze školní kroniky: *Školní rok 1990/91*.

⁴⁶ Tamtéž, *Školní rok 1991/92*.

⁴⁷ MOČKOŘ, Jiří: *Šk. rok 1991/92*. In: MOČKOŘ, Jiří (ed.): Sborník k výročí Gymnázia v Třinci. Třinec 1993, s. 21-22.

Ve školním roce 1993/94 byla otevřena sportovní třída. Sportovní třída měla upravený rozvrh pro sportovce. Sportovci byli uvolňováni z vyučování kvůli důležitým tréninkům anebo soutěžím. Toto uvolňování z hodin však nebylo samozřejmostí. Studenti, když chtěli být uvolněni, tak museli mít dobrý prospěch. Gymnázium se snažilo, aby žáci neměli velký počet omluvených hodin, a tak se dvakrát týdně začínalo až v 10 hodin, tím studenti měli čas na dvoufázové tréninky. Také byla zřízena studentská rada, která se mohla podílet na životu ve škole a mohla podávat různé návrhy či námitky vedení školy. V tomto školním roce navštěvovalo školu 604 studentů. Průměrný počet žáků na třídu je 30. Pedagogický sbor měl 49 členů. Při hodinách angličtiny byla třída vždy rozdělena na 2 skupiny. Toto se dělalo z důvodů snížení počtu žáků ve třídách. Tím měli vyučující více času a mohli se věnovat studentům individuálně. Toto rozdělení se vždy dělalo podle abecedy, což se ukázalo jako neefektivní, jelikož ve skupinách vznikaly velké vědomostní rozdíly. Ve školním roce 1994/95 se upravilo rozdělování do skupin. Nyní žáci 1. ročníků psali testy, dle kterých byli podle výsledků rozdělení do skupin.⁴⁸ Tento způsob rozdělování se ukázal jako velmi efektivní, a proto přetrvává na gymnáziu dodnes. Gymnázium také investovalo do nového elektrického alarmu, jelikož, čím dál tím častěji docházelo ke krádežím. Lupiči se zaměřili vždy na elektronické přístroje, tedy počítače, televizory, videorekordéry, ale také kalkulačky. Nový bezpečnostní systém by měl hned upozornit policii při vloupání a zamezit tím škodám.⁴⁹

V následujícím školním roce 1995/96 se začalo se stavbou přístavby. Předešlá přístavba byla postavena jen provizorně. Tato doba byla překročena, a proto se musela postavit přístavba nová, jelikož zde byla možnost kontroly inspekce s hygienou a přístavba mohla být trvale zavřena. Přístavba sloužila už jen jako sklad a v roce 2016 byla odstraněna.⁵⁰ Dále probíhalo vybavování anglických učeben, učebny společenských věd, výtvarné učebny a hudebny. Celkem je na škole 15 odborných učeben, včetně laboratoře chemické, biologické a fyzikální. Další změnou bylo připojení počítačů v počítačových učebnách k internetu. Zájem studentů o internet byl samozřejmě velmi velký, a tak se začalo plánovat připojení i zbylých počítačů ve studovně, na chodbě, ale i ve sborovnách. Studenti si zde mohli vyhledávat různé informace třeba i k vysokým školám. Škola také pořádala zájezdy na veletrh vysokých škol jménem

---

⁴⁸ Zápis ze školní kroniky: *Školní rok 1993/94 a 1994/95*.

⁴⁹ MOČKOR, Jiří: *Šk. rok 1993/94 a 1994/95*. In: MOČKOR, Jiří (ed.): *Sborník k výročí Gymnázia v Třinci*. Třinec 1998, s. 9.

⁵⁰ CIESLAROVÁ, Romana: *Slovo ředitelky*. In: CIESLAROVÁ, Romana (ed.): *Sborník k výročí Gymnázia v Třinci*. Třinec 2018, s. 6.

Gaudeamus v Brně.⁵¹ Poslední změnou na gymnáziu v tomto školním roce bylo zavedení ročníkových prací. Tyto práce měly studenty naučit pracovat s odbornou literaturou. Toto mělo rozvíjet jejich dovednosti v psaní prací na vysoké škole. Téma práce si studenti volili sami, ale muselo korespondovat s jejich vybraným oborem, tedy buďto s humanitním, přírodovědným nebo všeobecným zaměřením. Na vypracování práce měli studenti celý rok a kdykoli mohli navštívit konzultanty, kteří jim byli přiděleni.⁵²

Ve školním roce 1996/97 začínali žáci školní rok tradičně v kině Kosmos. Pedagogové se domnívali, že to bude již naposled, protože měla být dokončena aula a tuto tradici převzít. Stavba trvala celý rok a byla dokončena v červenci 1997. Přístavba měla v plánech šatny, 5 kmenových tříd, posilovnu, 3 odborné učebny, knihovnu, studovnu, 6 kabinetů a posledně aulu. Aula měla rozlohu 18 metrů na 18 metrů, bylo zde 400 míst k sezení. Aula byla vybavena akustikou, aby měla dobrý zvuk a mohlo se v ní hrát i divadlo. Místnost měla být víceúčelová, škola ji plánovala využívat při různých akcích jako třeba zahajování školního roku a předávání maturitních vysvědčení. Byla zde i možnost promítání na plátno, které se využívalo při vyhlásování výherců. Tradici začínat školní rok v kině Kosmos, ale aula nepřevzala.⁵³

Šatny také prošly přestavbou, kde místo klasických drátěných klecí, teď každý student měl svou individuální skříňku. Tato změna byla pro studenty velmi příjemná, každý teď měl svůj prostor, pro své věci, o které se nemusel bát, protože si svou skříňku mohl zamknout. Rekonstrukcí prošla také úplně první přístavba z roku 1976. Zde byl vybudován sprchy a šatny pro tělesnou výchovu. Poslední velkou změnou bylo zřízení bezbariérového přístupu a zajištění výtahu. Výtah byl pouze na klíč, aby nebyl studenty zneužíván.⁵⁴

Do prvního ročníku nenastoupili žádní studenti čtyřletého studia, jelikož byla prodloužena základní školní docházka na 9 let. Celkem se na škole nachází 608 studentů ve 21 třídách. Studenti ze šestiletých ročníků poprvé maturují. Výsledky byly velmi dobré, kdy 70 % z šestiletých ročníků prospělo s vyznamenáním oproti čtyřletým ročníkům, kde s vyznamenáním prospělo 56 % studentů.⁵⁵

---

⁵¹ MOČKOR, Jiří: *Šk. rok 1995/96*. In: MOČKOR, Jiří (ed.): Sborník k výročí Gymnázia v Třinci. Třinec 1998, s. 10.

⁵² Zápis ze školní kroniky: *Školní rok 1995/96*.

⁵³ Tamtéž, *Školní rok 1996/97*.

⁵⁴ Tamtéž, *Školní rok 1996/97*.

⁵⁵ MOČKOR, Jiří: *Šk. rok 1996/97*. In: MOČKOR, Jiří (ed.): Sborník k výročí Gymnázia v Třinci. Třinec 1998, s. 11-12.

Poslední nemilou událostí, která se v tomto roce odehrála bylo nahlášení bomby ve škole. Dotyčná osoba zavolala do školy a s nejistým, mladistvým a ustrašeným hlasem nahlásila přítomnost bomby. Dobrou zprávou bylo, že žádná bomba se ve škole nenacházela. Špatnou, že dotyčnou osobu se nepovedlo dopátrat. Zda se jednalo o nějaký vtip ze strany studentů nebo snaha vyhnout se nějaké písemce, zůstává tajemstvím do dnes. Incident s bombou se několikrát opakoval. Škola se rozhodla, že zameškané hodiny si budou žáci doplňovat v sobotu a incidenty s bombou se již neopakovaly.⁵⁶

Ve školním roce 1997/98 došlo ke změně ředitele školy. Dosavadní ředitel Jiří Mannheim se stal náměstkem hejtmána Moravskoslezského kraje a na gymnáziu byl zorganizován konkurs na nového ředitele. Tento konkurs vyhrál Ladislav Vrátný.⁵⁷

V roce 2000 se zrušilo dosavadní rozdělení tříd na humanitní, přírodovědné a všeobecné. Všichni studenti nyní studují stejný program a pouze ve vyšších ročnících si volí volitelné předměty a semináře dle svého budoucího zaměření. Tento styl výuky přetrvává na gymnáziu dodnes, jen s malou výjimkou – volitelné předměty byly plně nahrazeny semináři.⁵⁸ Studenti mají na výběr pouze mezi hudební výchovou a výtvarnou výchovou a mezi druhým cizím jazykem. Mezi nabízené cizí jazyky patří němčina, ruština, francouzština, španělština a latina.

V únoru v roce 2002 byl odvolán dosavadní ředitel Ladislav Vrátný a na jeho místo byl dočasně dosazen zástupce ředitele Jindřich Močkoř. Odvolání a dosazení byly kroky Krajského úřadu v Ostravě. Na škole byl opět zorganizován nový konkurs na ředitele školy. Ve druhém kole byl zvolen Zdeněk Laník.⁵⁹ Ředitelem na škole byl až do roku 2012. Po něm se stala novou ředitelkou školy Romana Cieslarová, kterou je ředitelkou do dnes.⁶⁰

Nyní je škola velmi dobře vybavena. V každé třídě je k dispozici počítač s dataprojektorem. V specializovaných učebnách se nachází interaktivní tabule a netradiční zasedací pořádek. Lavice jsou buď po 3 nebo jsou seřazeny do tvaru písmene U. Tato příjemná změna vytváří v učebnách pohodlnou atmosféru. Další výhodou je stabilní síť wifi a podporování používání mobilních telefonů. Vyučující tak mají více možností, jak zaujmout

---

⁵⁶ MOČKOŘ, Jiří: *Šk. rok 1996/97*. In: MOČKOŘ, Jiří (ed.): Sborník k výročí Gymnázia v Třinci. Třinec 1998, s. 12.

⁵⁷ Zápis ze školní kroniky. *Školní rok 1997/98*.

⁵⁸ MOČKOŘ, Jiří: *Šk. rok 2000/01*. In: MOČKOŘ, Jiří (ed.): Sborník k výročí Gymnázia v Třinci. Třinec 2003, s. 5-6.

⁵⁹ Tamtéž, s. 6.

⁶⁰ KYSELÝ, Radek: *Pedagogický sbor a další zaměstnanci*. In: FILIPEC, Miroslav (ed.) Sborník k výročí Gymnázia v Třinci. Třinec 2013, s. 44.

žáky a něco nového je naučit. Přístup do školy je pouze na čip, který má každý z žáků. Tím se zmenšuje pravděpodobnost vniknutí cizí osoby do prostor školy. Škola v roce 2023 dokončila rekonstrukce tělocvičen a nyní se na škole rekonstruuje fasáda společně se střechou.⁶¹

Po roce 2000 mění kroniky svůj obsah. Už se zde píše převážně o úspěších studentů, maturitách, exkurzích a historie školy jde stranou. Důvodem je nastoupení digitalizace. Dokumenty jsou uloženy na školním disku a pedagogové si mohou snadno a rychle najít informace, které zrovna potřebují. Nemusí listovat knihami a čekat na knihy, když je zrovna potřebují někdo jiný. Digitalizace není vůbec špatný krok, ale je škoda, že se opustilo zapisování do kronik.

2.3 Základní a mateřská škola Ropice

2.3.1 Historie obce Ropice

Obec Ropice se nachází mezi dvěma velkými městy – Českým Těšínem, jenž je znám z historických událostí a územních sporů s Polskem, které se zde odehrály a Trincem, ve kterém dominuje hutnický průmysl. Poloha této obce není vzdálena více než 10 km od polských hranic. Vznik této obce můžeme zařadit na přelom 13. a 14. století, jelikož první dochovaná zmínka o této obci pochází z let 1302 až 1315 v dokumentu „Regestrum Wyasdense“. V tomto dokumentu byla Ropice zavázána odvádět desátky vratislavskému biskupovi a její původní název byl *Ropiza*.⁶² Původ tohoto názvu se nepodařilo objasnit, ale nachází se zde různé teorie a domněnky, odkud by tento název mohl pocházet. Nejznámější je, že tento název pochází ze sousedního polského státu a je odvozen od slova ropa – vody zbarvené až rezavou barvou.⁶³ Krásným příkladem této teorie je místní potok, který je nazýván *Rzawiec*, což bychom mohli volně přeložit jako rezavý nebo Rezavec.

Ropice mnohokrát změnila svou státní příslušnost. Do poloviny 14. století patřila tato obec Polsku. Od 14. století až do 16. století náležela Čechám. Rakouští Habsburkové spravovali tuto obec od 16. století až do roku 1918. Mezi lety 1918 a 1920 byl spor o to, kam tato příslušná obec náleží, zda do Polska nebo Československa. Tento spor mezi Čechoslováky a Poláky nakonec vyhrálo Československo. Ropice byla ve správě Československa až do roku 1938. Mezi lety 1938 a 1939 spadala Ropice opět pod správu Polska, které si tuto oblast úspěšně nárokovalo. Mezi lety 1939 a 1945, tedy během druhé světové války, patřila Ropice

---

⁶¹ Region Ostrava: *Trinecké gymnázium má novou moderní tělocvičnu, změnilo se i venkovní sportoviště* [online]. In: <https://www.regionostrava.cz/zpravodajstvi/trinecke-gymnazium-ma-novou-moderni-telo-200947/> [cit. 2024-19-3].

⁶² Obec Ropice. *Ropice* [online]. Dostupné z: <https://www.ropice.cz/historie-obce> [cit. 2024-20-3]

⁶³ HOSÁK, L., ŠRÁMEK, R.: *Místní jména na Moravě a ve Slezsku II*. Praha 1980, s. 377.

hitlerovskému Německu. Po druhé světové válce náležela tato obec opět Československu, a to až do roku 1992.⁶⁴ Od vzniku samostatného českého státu, tedy roku 1993 je součástí již České republiky. V roce 2000 se odloučila od Třince a stala samostatnou obcí.

Ropice se řadí, a i v minulosti patřila k větším vesnicím. Již v roce 1804 se zde nacházelo 732 obyvatel.⁶⁵ Rekordní počet obyvatel donedávna držel rok 1939 s počtem 1569 obyvatel, ale tento počet byl překonán v roce 2016. Nyní v Ropici žije 1683 občanů.⁶⁶ Národnostní složení obyvatelstva se hodně měnilo. Proběhly zde 2 větší emigrační vlny – První se týkala Poláků, kteří se rozhodli tuto obec opustit potom, co byla připojena k Československu v roce 1920. Druhá vlna se týkala Čechů, kteří tuto obec opustili potom, co si ji nárokovalo Polsko v roce 1938. Tyto změny v národnostním složení se velice projeví v používaném jazyce. Tento jazyk je znám pod názvem slezština nebo více hovorově „Ponašymu“. Zajímavostí je, že toto nářečí nevyumizelo a používá se na území Těšínska dodnes. Po zvukové stránce, tento jazyk velice připomíná polštinu, ve které se používá hodně německých termínů. Stylistická stránka je složitější, Češi používají svou abecedu a Poláci zase tu svou, to znamená, že věta je foneticky Čechy i Poláky vyjádřena stejně, zatímco v psané podobě se může hodně lišit.⁶⁷

Ropice je známá tím, že napříč tomu, že se zde protékal rezavě zbarvený potok, jehož voda byla silně nasycena železem. Nacházely se zde i prameny s čistou a pitnou vodou. V oblasti pod Nowokem a na Boszczykowicach byla voda z těchto pramenů čerpána pro těšínský zámek, a dokonce se posílala i do Vídně.⁶⁸ Ropice měla i svou pečeť, kterou používala v letech 1723–1846.⁶⁹

2.3.2 Historie školství v Ropici

Škola, která se nachází v Ropici je zajímavá tím, že je rozdělena na českou školu a polskou školu. České děti se tedy můžou na chodbě potkat s těmi polskými a běžně spolu komunikovat.

Úplné počátky školství datujeme do 15. století, jelikož v roce 1447 se v Ropici nacházela fara. První historická zmínka o vzdělávání sahá do roku 1687. Farní kostel, jenž plnil

---

⁶⁴ ZAHRADNIK, Stanisław: *Ropice – vesnice Těšínska*. Ropice 2004, s. 11.

⁶⁵ Obec Ropice. *Ropice* [online]. Dostupné z: <https://www.ropice.cz/historie-obce> [cit. 2024-20-3]

⁶⁶ Obyvatelé Česka. *Počet obyvatel v obci Ropice, Frýdek-Místek, 2022* [online]. In: <https://obyvateleceska.cz/frýdek-místek/ropice/556971> [cit. 2024-20-3].

⁶⁷ BLÁHA, Ondřej: *Etnická a jazyková identita obyvatel Moravy po roce 1989*. Praha 2018, s. 14-18.

⁶⁸ ZAHRADNIK, Stanisław: *Ropice – vesnice Těšínska*. Ropice 2004, s. 11.

⁶⁹ Obec Ropice. *Ropice* [online]. Dostupné z: <https://www.ropice.cz/historie-obce> [cit. 2024-21-3]

i funkci školy a učitel, který prošel středoškolským vzděláním, učil žáky základy trivia, tedy číst, psát a počítat. Učitel se jmenoval Jakub Celiborsky a jednalo se o jediného učitele v této obci. Můžeme tedy předpokládat, že se jednalo o jednotřídní školu a vyučování probíhalo jen tehdy, pokud se děti dostavily do školy, jelikož školní docházka v této době ještě nebyla povinná.⁷⁰ Bohužel kvalifikace učitelů, úroveň vyučování, stav školy a jejího vybavení nebyl příliš dobrý.

I když v roce 1774 vzešel v platnost Všeobecný školský řád pro německé normální, hlavní a triviální školy dědičných královstvích a zemích, který ustanovil povinnost pravidelné školní docházky.⁷¹ Teprve v roce 1810 hraběnka Gabriela Cselesta, tehdejší majitelka statku, nechala postavit novou školní budovu v blízkosti fary, jelikož dětí přibývalo a nebyly vhodné prostory, kde by se žáci mohli učit. Budova měla, jak učebnu pro děti, tak bytovou jednotku pro učitele. Hraběnka založila nadaci, která se starala o chod školy a finanční odměnu učitele.⁷²

Tuto obec postihly nejen územní spory a jazykové rozdíly, ale problémem bylo i jiné náboženské vyznání. Konkrétně spor spolu vedli věřící katolického vyznání s věřícími evangelického vyznání. Rodiče, kteří vyznávali evangelické náboženství usilovali a založení evangelické školy v Ropici. To se jim nepovedlo, ale když v sousední vesnici – v Neborech byla založena evangelická škola roku 1832,⁷³ tak se rozhodli své děti poslat tam. Dalším problémem byl charakter školy, který se tehdy nedal přesně definovat. Škola používala „moravské slabikáře“, ale lidé v tomto regionu mluvili již dříve zmíněným česko-polským nářečím. Zde nastává problém, pokud učitel nepocházel z tohoto regionu a neovládal toto nářečí, tak si s dětmi jednoduše nerozuměl. Proto učitelé museli pocházet z tohoto regionu, anebo se toto nářečí naučit, aby mohli ve škole vyučovat. Bohužel ani katolíci, kteří se rozhodli nechat své děti v Ropici nebyli s výukou spokojeni, a proto povolali do školy vizitátora. Podmínky nebyly na dobré úrovni, a toto se prokázalo i při visitaci. Dle vizitátora, učebna nevyhovovala požadavkům a sešity žáků byly nečitelné.⁷⁴

Od poloviny 18. století můžeme zaznamenat v Ropici germanizaci obyvatelstva. Lidé se chtěli germanizaci vyhnout, a proto v současné situaci využili přílivu Poláků do průmyslových oblastí a jako svůj úřední jazyk si lidé zvolili polštinu. Ve školách se proto

---

⁷⁰ BYRTUSOVÁ, Irena: *Almanach ke 100. výročí založení školy v Ropici*. Ropice 2005, s. 10.

⁷¹ VEBER, V. *Dějiny Rakouska*. Praha 2002, s. 359.

⁷² ZAHRADNIK, Stanisław: *Ropice – vesnice Těšínska*. Ropice 2004, s. 81.

⁷³ Tamtéž, s. 77.

⁷⁴ BYRTUSOVÁ, Irena: *Almanach ke 100. výročí založení školy v Ropici*. Ropice 2005, s. 10-11.

dosavadní „moravský“ jazyk mění na polský, a to výnosem gubernie v Brně roku 1848.⁷⁵ Tímto můžeme považovat školu ropickou, za školu s polským vyučovacím jazykem. I v současnosti to jsou české školy, s polským vyučovacím jazykem, které lidé obecně nazývají polské školy.

Po roce 1870 se škola oprostila od církevního vlivu a byla financována monarchií. Tato skutečnost zapříčinila mnohem větší růst počtů žáků, než byl očekáván. O pár let později dosavadní budova školy nedisponovala dostatečným prostorem, a proto se obecní rada rozhodla rozšířit budovu, postavením nového objektu pro školu. Tato výstavba začala v roce 1905. Jednalo se převážně o trojtřídní školu.⁷⁶ Žáci, kteří zde své studium úspěšně dokončili, měli poté možnost jít studovat měšťanskou školu v Českém Těšíně.

Osudy školy byly úzce spjaté s historickými událostmi. Během druhé světové války a německé okupace existovala pouze jedna škola, a to škola německá, která přetrvávala až do roku 1945. Po druhé světové válce počet polských dětí ve škole výrazně poklesl. Příčinou byla tvrdá proti polská perzekuce. Budova, která byla postavena roku 1905 byla obsazena školou českou. Polská škola tehdy dvojtřídní byla nucena se rozdělit a přesunout do budovy staré školy, která se nacházela poblíž fary. Od té doby se počet polských dětí neustále zmenšoval. V roce 1973 se tato škola mění na jednotřídní a roku 1981 dochází ke sloučení ropické jednotřídky s neborovskou dvojtřídkou pod společným ředitelstvím.⁷⁷ Nyní se v budově, kde sídlí česká škola, nachází 2 polské třídy, pro žáky prvního, druhého a čtvrtého ročníku. V Neborech se nachází 1 polská třída.⁷⁸

Za vznik české školy v Ropici můžeme děkovat odboru Slezské matice osvěty lidové v Ropici. Oficiální začátek a provoz školy datujeme na rok 1923. Školu tehdy navštěvovalo okolo 20 žáků, a proto byla škola umístěna do 1 učebny v budově polské školy. Počet českých žáků s každým rokem rostl a rostl. Hned následující školní rok 1924/25 byla česká škola již dvojtřídní. Problém zde nastává opět s prostorem, který musely obě třídy sdílet a vyučování probíhalo střídavým způsobem. Půl dne se učila jedna třída a druhou půlku dne se vyměnila s třídou druhou. Toto řešení bylo velmi nepraktické a aby se situace vyřešila, byly školou pronajaty další 2 místnosti v soukromých domech. Tyto místnosti byly později upraveny na třídy. Bohužel velikost místností neodpovídala velikosti běžné třídy, z tohoto důvodu působily přeplněně. Každým rokem zde bylo více a více žáků a učitel měl problémy vměstnat se mezi

---

⁷⁵ ZAHRADNIK, Stanisław: *Ropice – vesnice Těšínska*. Ropice 2004, s. 82.

⁷⁶ Tamtéž, s. 82-83.

⁷⁷ Tamtéž, s. 84.

⁷⁸ Obec Ropice. *Ropice* [online]. In: <https://zsams-ropice.cz/szkola-podstawowa/> [cit. 2024-21-3].

lavice, tudíž na scénu přichází opět vyučování na směny, kdy se třídy musely střídat. I přes žádosti rodičů i učitelů postavit další budovu, kde by mohla česká škola fungovat běžným způsobem, se nepodařilo. Česká škola se stále více rozrůstala a ve školním roce 1932/33 se stává školou trojtřídní. Ve školním roce 1936/37 byl opět velký nárůst dětí a škola se stává už čtyřtřídní.⁷⁹ Učitelé se ze všech sil snažili tuto špatnou situaci dětem zpříjemnit, a proto začali pořádat co nejvíce akcí. Mezi tyto akce můžeme řadit například Mikuláše, vánoční nadílku anebo radovánky, kde učitelé s dětmi nacvičovali představení pro rodiče i občany obce.

Mezi lety 1938-1939 kdy si Ropici nárokovalo Polsko, byla česká škola zrušena a existovala jen Polská škola. Toto trvalo jen rok. V roce 1939, kdy jsme byli okupováni nacisty byla zrušena polská škola a existovala pouze škola německá. Německá škola měla za úkol jenom jedno, a to násilnou germanizaci tehdejší mládeže. Naštěstí roku 1945 se vše mění a po okupaci se vše vrací k předmnichovským poměrům.⁸⁰

Ředitelem školy v Ropici byl Eduard Kiša. Ve školním roce 1964/65 počet odcházejících žáků značně převyšoval počet nově zapsaných žáků, a proto od tohoto roku je škola dvojtřídní. V první třídě se nachází 1. a 2. ročník a v druhé třídě 3. a 4. ročník. 5. ročník dojíždí do základní školy v Českém Těšíně. Příjemnou změnou ale bylo, zakoupení magnetofonu, který mohl být využit při výuce.⁸¹

Ve školním roce 1969/70 dosavadní ředitel, Eduard Kiša, byl převezen do nemocnice na dlouhodobé léčení a na jeho místo nastupuje Božena Pavelžáková, ale pouze dočasně. V následujícím školním roce 1971/72 je zvolena ředitelkou Helena Kropová, která na škole vyučovala. Ve školním roce 1972/73 začala na škole generální oprava budovy. Tato oprava znemožnila výuku ve třídách, a proto byli učitelé nuceni přesunout výuku do kanceláří. Oprava se týkala všech místností ve škole. Třídy byly upraveny a vymalovány. Proběhla oprava všech nefunkčních elektrických světel. Dále byly vybudovány kabinety, kanceláře, šatny pro žáky a toalety zvlášť pro zaměstnance a zvlášť pro žáky. Tímto opravy zdaleka nekončily. Došlo k výměně všech dveří, úpravě sklepních prostorů a také k vybudování služebního bytu pro zaměstnance. Oprava školy měla být hotova v červnu, ale kvůli komplikacím nebyla hotová ani v polovině srpna. Z obavy, že se škola nestihne připravit na provoz do září, byli zapojeni členové SRPŠ aby pomohli uklidit a připravit třídy pro žáky.⁸²

---

⁷⁹ ZAHRADNIK, Stanislav: *Ropice – vesnice Těšínska*. Ropice 2004, s. 86.

⁸⁰ BYRTUSOVÁ, Irena: *Almanach ke 100. výročí založení školy v Ropici*. Ropice 2005, s. 12-13.

⁸¹ Zápis ze školní kroniky: *Školní rok 1964/65*.

⁸² Tamtéž, *Školní roky 1969-1973*.

Následující školní rok 1973/74 se stále nesl v duchu oprav školy. Nestihly se dostavět WC a šatny. Škola si velice chválila spolupráci se SRPŠ. Tento spolek se zapojil také do brigádnických prací, při kterých odklízeli starý nebo špatný stavební materiál a celkově uklízeli po opravách. OSP nestihla dokončit úpravu terénu okolí školy a jeho oplocení. OSP tedy požádalo SRPŠ, zda práce nedokončí za ně a OSP je proplatí jako brigádníky. SRPŠ tuto nabídku přijalo a úprava terénu včetně oplocení a natření byla dokončena ve školním roce 1975/76.⁸³

V dalším období ve škole nedošlo k žádným zásadním změnám nebo změny nebyly zapsány do kronik až do roku 1989. Rok 1989 byl přelomový, v kronice se pouze zmiňují o existenci sametové revoluce. Žádné další informace ohledně předělání osnov a změn ve vyučování nebyly zapsány. Změna nastala až v roce 1990/91, kdy odešla paní ředitelka Helena Kropová do důchodu a místo ní nastoupila Melanie Špirutová. Ve školním roce 1992/93 se škola stala školou trojtřídní. První ročník a druhý ročník jsou samostatně ve třídách a pouze třetí a čtvrtý ročník jsou spojeny. Toto rozdělení trvalo do roku 1995/96, kdy kvůli menšímu počtu žáků je škola organizovaná znovu jako dvojtřídní.⁸⁴

V následujícím školním roce 1996/97 se povinná školní docházka prodloužila na 9 let. Ve škole tak dochází ke zvolnění tempa ve vyučování. Další změnou bylo posunutí vzdělávání cizího jazyka, nyní se žáci budou učit cizí jazyk o rok později.⁸⁵

Ve školním roce 2003/2004 došlo na škole ke změně ředitele. Na místo Melanie Špirutové nastupuje Irena Byrtusová, která je ředitelkou školy do dnes. Škola se v tomto roce stala příspěvkovou organizací a jejím zřizovatelem se stala obec Ropice. Ve školním roce 2004/2005 se do školy vrací 5. ročník. Škola je dvojtřídní, 1. a 2. ročník je spojen v jedné třídě a 3. s 4. a 5. ročníkem ve třídě druhé. Škola v tomto roce slaví 100 let založení školy. Celý školní rok byl v duchu oslav tohoto výročí. Děti nacvičovaly různé představení a podílely se na výzdobě školy. Škola byla poté v říjnu otevřena pro širokou veřejnost. K výročí školy byl také vydán almanach.⁸⁶ Ve školním roce 2014/15 bylo dokončeno víceúčelové hřiště, které se nachází hned za školou. Využívat hřiště mohou žáci během hodin tělesné výchovy, nebo během školních turnajů, které se zde odehrávají.⁸⁷

---

⁸³ Zápis ze školní kroniky. *Školní roky 1973-1976.*

⁸⁴ Tamtéž, *Školní roky 1990-1996.*

⁸⁵ Tamtéž, *Školní rok 1996/97.*

⁸⁶ Tamtéž, *Školní roky 2003-2005.*

⁸⁷ Tamtéž, *Školní rok 2014/15.*

Česká škola zde funguje souvisle se školou polskou pod společným vedením. České děti se můžou s těmi polskými setkat o přestávkách, pauze na svačinu, anebo v družině. Všichni zde fungují v budově, která byla postavena roku 1905, zamýšlenou pro školu polskou. Budova po druhé světové válce byla používána převážně školou českou a polská škola pomalu ztrácela dominanci, ale nikdy nebyla polská škola zrušena úplně.

3. Vzdělávací a výchovné přístupy od roku 1920

Jak učit a vychovávat žáky ve škole nám již řekl Jan Ámos Komenský. Jeho metody se stále používají, jen se změnil jejich charakter. V roce 1922 v nově vzniklém Československu, byl vydán zákon, který zavedl povinnou osmiletou školní docházku a zdarma poskytované školství bez ohledu na sociální původ, rasu či náboženství. Jednalo se tedy o požadovanou demokratizaci školství, která byla po vzniku Československa žádaná. Byly to zákony, které definovaly strukturu vzdělávacího systému. Prvním krokem bylo snížení počtu žáků ve třídách.⁸⁸ Snížením počtu žáků došlo ke zkvalitnění výuky, jednak pedagog má méně žáků, kterým se musí individuálně věnovat a žáci mají méně rušivých podnětů, které by mohly ovlivnit jejich soustředění na probíranou látku.

Výuka žáků probíhala tradičními pedagogickými metodami, které vycházely z dlouholetých praxí a předchozího vývoje vzdělávacího systému. Školy se držely přístupu, kde učitel vede hodinu a žáci pasivně přijímají informace, které jim byly poskytnuty učitelem. Učitel byl autorita, která žáky byla respektována. Není se čemu divit, školy vedly žáky také k disciplíně a dodržování pravidel a poslušnosti. Látka byla definovaná osnovami, ze kterých vycházely učebnice. Kvůli těmto aspektům byla výuka převážně frontálního typu, kdy učitel přednáší látku a žáci si zapisují podstatné informace. Kvalita zpracování jejich poznámek byla poté otestována písemkou či zkoušením. Značná pozornost výuky byla věnována národnostní a vlastenecké výchově.⁸⁹ Tato výchova měla vybudovat u žáků občanskou identitu a posílit vztah ke své vlasti, a proto se kladl důraz na výuku českého jazyka, literatury a dějepisu. Všechny tyto předměty totiž budují národní identitu.

Ne všichni pedagogové podporovali tradiční metody. Demokratizace školství umožnila proniknout do Československého školství nové a moderní metody, které se vyvinuly v Evropě na začátku 20. století. Tyto směry se zaměřují na individuální potřeby žáků a na rozvoj kritického myšlení a tvůrčích schopností.⁹⁰ Sice žádné konkrétní alternativní školy nevznikly, ale učitelé měli možnost se inspirovat západem a prvky z těchto metod využít ve výuce. Jednalo se například o Montessori metodu, Waldorfskou pedagogiku a Daltonskou pedagogiku.

Tato situace přetrvávala v Československu až do roku 1938 a někde do roku 1939. První rok se váže na území Těšínska. Z tohoto území pochází všechny školy, které byly v této práci zmíněny. Oblast Těšínska je specifická tím, že se zde nachází regionální, kulturní a jazykové

---

⁸⁸ KASPER, T., KASPEROVÁ D.: *Dějiny pedagogiky*. Praha 2008, s. 198.

⁸⁹ SVOBODOVÁ, Jarmila: *Výběr z reformních i současných edukačních koncepcí*. Brno 2007, s. 27.

⁹⁰ MAREŠ, J., PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E.: *Pedagogický slovník*. Praha 2009, s. 243.

odlišnosti se srovnáním s jinými regiony v České republice. Oblast Těšínska je historicky multikulturní oblast, kde se navzájem ovlivňují dva hlavní jazyky. Prvním jazykem je jazyk český a druhým je jazyk polský. Toto je důvodem, proč školy v tomto regionu byly a někde i dodnes jsou dvojjazyčné. V současnosti jsou dokonce používány dvojjazyčné názvy obcí a měst. Na vesnicích se vyskytovala pouze jedna škola, a proto byly tyto školy převážně dvojjazyčné. Ve městech, kde bylo škol více už se dvojjazyčné školy nevyskytovaly běžně a z velké části zde byly školy buďto pouze polským vyučovacím jazykem a později i s českým vyučovacím jazykem. Učit na školách v Těšínské oblasti mohlo být pro učitele velkou výzvou, jelikož dodnes je zde žáky hojně používáno nářečí.⁹¹ Toto nářečí je směs českého, polského a německého jazyka. Pokud učitel toto nářečí neovládal, tak mohl mít velké problémy s dorozuměním nejen s žáky, ale i s rodiči. Žáci sice česky rozuměli, ale převážně odpovídali v nářečí, toto mohlo vést k nejasnostem a nedorozumění ze stran učitelů, kteří odtud nepocházeli. Tato situace se změnila v roce 1938, kdy bylo Těšínsko obsazeno Polskem.⁹² Polská nadvláda měla významný dopad na školství, jelikož výuka v polštině se stala povinnou a tím omezovala výuku v češtině, která byla zakázána. Došlo k přepracování osnov a učebnic, aby lépe odrážely polský národní kontext, historii a pohled na kulturu. Spousta českých učitelů ztratila svou práci a byli nahrazeni učiteli polskými.

Změna proběhla v roce 1939, kdy nastala německá okupace Československa. Okupace velice ovlivnila školský systém. České a polské školy na území Těšínska byly zrušeny. Nahrazeny byly školami německými. Vysoké školy byly zrušeny úplně, jelikož byly považovány za intelektuální centra, kde mohly být šířeny demokratické myšlenky. Šířením takových myšlenek mohl být ohrožen nacistický režim. Zrušením vysokých škol došlo k odstranění akademiků a intelektuálů, tedy dříve zmíněné hrozby. Vyučování na zbylých školách probíhalo v němčině. Do škol byli dosazeni noví učitelé, kteří prosazovali nacistickou ideologii a politiku. Hlavním cílem výuky bylo poukázat na nadřazenost německé rasy. Docházelo ke glorifikaci německého národa a jejích vůdců. Také osnovy byly předělány tak, aby odpovídaly nacistické politice a ideologii.⁹³

Po ukončení druhé světové války opět dochází ke změnám ve školství. Nastal demokratický režim, který chtěl znovu obnovit a podporovat vzdělání i akademickou svobodu.

---

⁹¹ BLÁHA, Ondřej: *Etnická a jazyková identita obyvatel Moravy po roce 1989*. Praha 2018, s. 14-18.

⁹² BÍLEK, Jirí: *Kyselá těšínská jablčička: Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945*. Praha 2011, s. 149-156.

⁹³ CACH, J., MÁTEJ, J., SCHUBERT, J., STROGOŇ, T.: *Dějiny školstva a pedagogiky*. Bratislava 1986, s. 312.

Prvním krokem k dosažení těchto cílů bylo otevření vysokých škol.⁹⁴ Pedagogové a pracovníci ve školách, kteří byli během druhé světové války nahrazeni německými pedagogy, mohli znovu pracovat na školní půdě. Po válce došlo k modernizaci školství, což zahrnovalo opravy, rozšíření stávajících budov anebo výstavbu zcela nových škol. Ve školách docházelo nejčastěji k instalaci nových nástěnných tabulí a výměně starého nábytku za nový. Osnovy byly také předělány a s nimi musely být zavedeny nové aktuální učebnice.

V roce 1948 nastal v Československu komunistický režim, který byl zahájen Únorovým převratem. Tento režim byl ukončen v roce 1989 sametovou revolucí. Během komunistické režimu došlo opět ke změnám ve školství. Demokratický režim byl znovu zrušen. Školství nyní bylo centralizované a bylo podřízeno autoritářskému režimu. Centrální plánování vedlo k vytvoření přesně stanovených osnov a programů. Na školách se vyučovala stejná témata ve stejném období a vzdělávací systém byl neustále kontrolován komunistickou vládou. Školství bylo hojně využíváno k propagandě komunistické ideologie, Marxismu a Leninismu. Žáci byli vychováni v komunistickém duchu.⁹⁵ Bylo zapotřebí pracovní síly, a proto byl ve školách kladen důraz na technické a odborné vzdělávání. Během komunistické vlády vzniklo spousta škol, nejvíce byly budovány školy základní, technické a odborná učiliště po vzoru Sovětského svazu. Učitelé, kteří nesouhlasili s komunistickým režimem byli propuštěni a akademická svoboda tím potlačena.

Po roce 1989, kdy padl komunistický režim sametovou revolucí, došlo k decentralizaci školství. Školství opět putovalo demokratickým směrem. Díky demokratizaci došlo k reformě vzdělávacího systému a tím k revizi osnov, programů a metodik výuky. Byl kladen důraz na interaktivní a participativní metody výuky, kdy žáci ve škole jsou aktivním prvkem při výuce. Tím docházelo k podpoře kritického myšlení, kreativity a samostatného uvažování. Ve školách byly zaváděny nové technologie, které se mohly využít ve výuce. Jednalo se o počítače, síť internet, audiovizuální přístroje a později i interaktivní tabule. Díky tomuto technickému pokroku došlo k modernizaci vzdělávání. Technologický pokrok dal možnost vzniku nových předmětů, jako je ICT a psaní na klávesnici.⁹⁶ Došlo k digitalizaci, kdy se soubory nahrávají na školní disk a učitelé si mohou rychleji dohledat potřebné materiály či informace. Vznikly i nové pracovní pozice, jako byl školní psycholog nebo asistent pedagoga. Vyvinuly se i nové

---

⁹⁴ VESELÁ, Zdenka: *Vývoj české školy a učitelského vzdělání*. Brno 1992, s. 132.

⁹⁵ DÝMA, Mojmír: *Vliv recepce sovětské pedagogiky na naši pedagogiku po druhé světové válce (Historicko-kritické poznámky)*. In: *Pedagogika, Časopis pro pedagogické vědy*, 41 (3), Praha 1991, s. 335-346.

⁹⁶ MOČKOR, Jiří: *Šk. rok 1989/90*. In: MOČKOR, Jiří (ed.): *Sborník k výročí Gymnázia v Třinci*. Třinec 1993, s. 18.

typy škol. Jedním z nich byly soukromé školy. Druhým jsou typy škol s alternativním vyučovacím programem.⁹⁷

Jednalo se například o Montessori metodu, Waldorfskou pedagogiku a Daltonskou pedagogiku. Metoda Montessori byla vyvinuta na začátku 20. století italskou lékařkou a pedagožkou Marií Montessori. První škola, která se touto metodou řídila byla založena v Římě v roce 1907. Tato škola byla určena pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. V roce 1998 byla založena první Montessori škola v České republice. Metoda klade důraz na samostatnost dítěte. Respektuje jeho zájmy a přizpůsobuje se jeho individuálnímu tempu učení. Ve škole to vypadá následovně. Učitel dá žákům možnost výběru aktivit a materiálů. Učitelům se mění role z vůdce na průvodce. Je zcela na žácích, kdy a s kým se rozhodne pracovat, ale zároveň musí nést zodpovědnost za následky, které mohou touto svobodou vzniknout. Žáci musí splnit požadavky všech předmětů. Tím, že si žáci sami volí činnosti, které chtějí vykonávat, dochází k větší koncentraci na danou činnost, jelikož si ji žák sám vybral. Tato metoda dělí děti do 4 období dle jejich věku. Období do 3 let, od 3 do 6 let, od 7 do 12 let a poslední od 12 do 18 let.⁹⁸

Druhým alternativním směrem je Waldorfská pedagogika. Tato pedagogika vychází z myšlenek Rudolfa Steinera, rakouského filozofa. První Waldorfská škola byla založena ve Stuttgartu v roce 1917 a v České republice roku 1990. Podstata tohoto stylu vyučování je předávání jak znalostí, tak také rozvíjení žáků v ostatních aspektech jako je aspekt emocionální, fyzický a duchovní. Učitelé také berou v potaz individualitu každého žáka, a proto se na škole vyučující i předměty umělecké. Malování, hudba a divadlo jsou příklady uměleckých předmětů, díky kterým je rozvíjena kreativní stránka žáků. Ve škole probíhají hodiny v blocích. Jeden blok může trvat 3 až 4 týdny a v tomto časovém období se zaměřují žáci na jeden předmět a poté je tento blok vystřídán blokem jiným. Další změnou je hodnocení, zde se úplně oprostili od známek 1 až 5. Hodnocení je ústní, kde je možnost upozornit studentova na jeho slabší stránky, ale i při jednom vyzdvihnout jeho přednosti. Klasické učebnice na škole také nenajdeme. Studijní materiály jsou vytvářeny individuálně pro každého žáka. Na tvorbě se podílí jak učitel, tak rodiče. Důvodem je, aby si žák vytvořil lepší vztah k učení. Učitel je pro žáky. Pro vyjádření respektu se zdraví a loučí podáním ruky. Žáky učí malý počet učitelů, je to tím, aby si žáci vytvořili k učiteli silnější vztah.⁹⁹

---

⁹⁷ JŮVA, V., SVOBODOVÁ, J.: *Alternativní školy*. Brno 1996, s. 5-8.

⁹⁸ Tamtéž, s. 35-46.

⁹⁹ GRECMANOVÁ, H., URBANOVSKÁ, E.: *Waldorfská škola*. Olomouc 1997, s. 14.

Posledním alternativním směrem byla Daltonská pedagogika. Tento alternativní směr je spojen s jménem Helen Parkhurstová, což byla americká pedagožka. První Daltonská škola byla založena roku 1919 ve městě Dalton. První Daltonská škola v České republice byla založena roku 1996. Daltonská škola zdůrazňuje samostatnost žáků. Experimentace je v této škole velmi vítána. Ke každému žáku je přiřazen individuální plán, na kterém se žák podílí při tvorbě. Poté pracuje žák na svých úkolech. Je zcela na něm, zda zvolí cestu samostatné práce nebo začne spolupracovat s ostatními žáky a navzájem si předají zkušenosti. Třídy jsou víceleté, to podporuje tvoření rolí ve skupinách, vzájemnému učení a mentorování mezi žáky. Čas je také jedním z veličin, který si žáci organizují sami, tím se učí správnému plánování času do budoucna. Učitel má roli průvodce a poradce. Dávají žákům zpětnou vazbu a v případě potřeby jim pomůžou, aby nedošlo ke ztrátě motivace.¹⁰⁰

---

¹⁰⁰ JŮVA, V., SVOBODOVÁ, J.: *Alternativní školy*. Brno 1996, s. 47-52.

4. PRAKTICKÁ ČÁST

Cílem praktické části, je využití tématu bakalářské práce ve školství. Jde tedy o zařazení tématu Dějiny školství v Třinci a okolí do kurikula. Příklady využití tohoto tématu ve školách bude vypracováno formou pracovních listů. Celá tato kapitola bude zpracována na základě rámcových vzdělávacích programů a školních vzdělávacích programů. Téma je velice komplexní, a proto bude připraveno jak pro základní školy, tak pro střední školy – gymnázia. Budou použity konkrétní školní vzdělávací programy. Pro 1. stupeň základních škol se budeme zaměřovat na vyučovací předmět vlastivěda. Pro gymnázia na vyučovací předmět dějepis. Celá tato kapitola bude zpracována podle RVP ZV¹⁰¹ a RVP G¹⁰² ve vyučovacím předmětu dějepis. Dále budou použity ŠVP školy Ropice¹⁰³ a ŠVP gymnázia Třinec. U gymnázia budeme pracovat jak s ŠVP osmiletého studia,¹⁰⁴ tak čtyřletého studia.¹⁰⁵

4.1. Zařazení tématu bakalářské práce do rámcových vzdělávacích programů

Téma Dějiny školství v Třinci a okolí by se dalo použít v hodinách dějepisu. Dle RVP ZV se jedná o učivo s názvem „Moderní doba“. Toto učivo se zabývá mezinárodněpolitickou a hospodářskou situací ve 20. a 30. letech. Zde by se jednalo o téma spor o Těšínsko, které později ovlivnilo naše školství. Druhým vyhovujícím učivem by byla druhá světová válka. V tomto učivu by mohla být zmíněna germanizace školství a jeho důsledky. Tyto témata mají také mezipředmětové vztahy se zeměpisem, kdy došlo ke pozměnění hranic a s občanskou výchovou, kde se mění politická situace, která vedla ke vzniku rasismu, fašismu a nacismu.

Dle RVP pro gymnázia by se téma bakalářské práce dalo zařadit do kapitol Moderní doba I a II. V první kapitole je probírána situace v letech 1914-1945, zde je vhodné učivo Československo v meziválečném období. Jedno z témat tohoto učiva by mohlo být vývoj školství, kde by se vyučující zmínil o změnách ve školství. V druhé kapitole jsou probírány soudobé dějiny. Z učiva se nabízí témata jako východní blok a jeho politický vývoj a pád

---

¹⁰¹Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. In: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/> [cit. 2024-04-01].

¹⁰² Rámcový vzdělávací program pro gymnázia [online]. In: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/> [cit. 2024-04-01].

¹⁰³ Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. In: <https://zsams-ropice.cz/zakladni-skola/> [cit. 2024-1-4].

¹⁰⁴ Školní vzdělávací program pro osmileté studium [online]. In: <https://www.gymtri.cz/skolni-vzdelavaci-program/> [cit. 2024-1-4].

¹⁰⁵ Školní vzdělávací program pro čtyřleté studium [online]. In: <https://www.gymtri.cz/skolni-vzdelavaci-program/> [cit. 2024-1-4].

komunistických režimů. Zde by mohly být projednány změny ve školství, jaký vliv měl socialismus na školy a co se dělo po jeho pádu.

4.2 Zařazení tématu bakalářské práce do školních vzdělávacích programů

V této části pracujeme s konkrétními školními vzdělávacími programy. Budeme pracovat s ŠVP ropické školy a s ŠVP gymnázia v Třinci. Základní škola Ropice má žáky pouze prvního stupně. Gymnázium Třinec dává možnost si vybrat studium čtyřleté nebo osmileté. Na žáky v osmiletém studiu je nahlíženo jako na druhý stupeň základních škol, jelikož ŠVP vychází z RVP ZV. Studenti čtyřletého studia již jsou bráni jako studenti středních škol a ŠVP vychází z RVP G.

Základní škola v Ropici používá školní vzdělávací program s názvem Tvořivá škola. Využití tématu bakalářské práce by se dalo v předmětu vlastivěda. Tento předmět se vyučuje ve čtvrtém a pátém ročníku. Učivo je provázané jak zeměpisem, tak historií. V historické části má 4. ročník časovou dotaci 1 hodinu týdně. Učivo je v rozsahu od pravěku až po vládu Marie Terezie a Josefa II. V práci jsou zmíněny informace, které spadají do této doby, ale obsah těchto informací je velmi malý. 5. ročník má časovou dotaci 2 hodiny týdně. Učivem navazuje na látku čtvrtého ročníku a pokračuje až k moderním dějinám. Z učiva by se téma bakalářské práce dalo zařadit do Vzniku Československé republiky a život v ní, 2. světová válka, válečná a poválečná léta a od totalitní moci k demokracii. Ve všech těchto učivech by se dalo zaměřit na školství v daném časovém období a vysvětlit, jak se školství vyvíjelo. Škola v Ropici by se dala použít jako názorný příklad, na kterém by se tyto změny daly efektivně vysvětlit a žáci by si to dovedli lépe představit.

Zeměpisná část má 4. ročník časovou dotaci 1 hodinu týdně. I zde je učivo opět mimo rozsah tématu bakalářské práce. 5. ročník má také dotaci 1 hodinu týdně. Z učiva se vybírá téma Kraj, ve kterém žijeme, kde se žáci učí historickou oblast Těšínského Slezska, o kterém se také zmiňujeme v bakalářské práci. Zde by se dala použít kapitola 1.4 Spor o Těšínsko a také kapitola 2.3.1 Historie obce Ropice. Tyto dvě kapitoly můžeme použít jako historický nástin regionu Těšínska a obce, ve které žáci navštěvují školu.

Školní vzdělávací programy gymnázia jsou rozděleny na osmileté studium a čtyřleté studium. Oba typy studia mají časovou dotaci předmětu dějepis 2 hodiny týdně až na poslední maturitní ročník, kdy tento předmět úplně odpadá. Osmileté studium se vzdělává první 4 roky, tedy na nižším gymnáziu, dle ŠVP pro osmileté studium. Když žáci začínají studovat na vyšším gymnáziu, vzdělávají se dle ŠVP pro čtyřleté studium. Studenti v předposledním a posledním

ročníku si zapisují semináře. Jednou z možností je se přihlásit na seminář z dějepisu. Studenti si mohou vybrat tento seminář v obou ročnících, takže v maturitním ročníku, kde není žádná hodinová dotace pro předmět dějepis, si mohou tento seminář z dějepisu absolvovat, a tím neztratit kontakt s historií na škole.

Na nižším gymnáziu by se téma bakalářské práce dalo využít ve kvartě, tedy 4. ročníku. Zde se žáci zabývají také tématem „Moderní doba“. Toto téma je rozděleno na 2 části. První část se zabývá lety 1918-1945. V první části se téma bakalářské práce může využít v historii školství v Československu, změny školství během sporu o Těšínsko a vývoj školství během druhé světové války. Druhá část se zabývá situací po 2. světové válce až do současnosti. Zde by se téma dalo zařadit do diskuse o komunistickém režimu. Jaký měl režim vliv na školství s ohledem na třinecké gymnázium. Dále by se mohla nastínit i historie samotného gymnázia. Studenti čtyřletého studia a studenti osmiletého studia, kteří se nachází na vyšším gymnáziu mají totožné ŠVP. Témata ŠVP jsou také totožné s ŠVP na nižším gymnáziu. Změny se vyskytují pouze v ročnících, kdy jsou jednotlivá témata vyučována, místo 4. ročníku se moderní doba vyučuje ve 3. ročníku.

V semináři z dějepisu můžeme téma využít jak ve 3., tak i v 4. ročníku. Ve 3. ročníku se studenti učí o kapitolách všedního dne. Je to téma, které nemá pevně stanovené učivo. Přizpůsobuje se dle domluvy studentů s učitelem. V tomto tématu můžeme nabídnout diskusi o životech studentů v Československu, během druhé světové války, v komunistickém režimu, a i po jeho skončení. Dalo by se hovořit o vývoji školy a jaké předměty se tehdy studenti museli učit.

4.2.1. Návrh přípravy na výuku pro žáky základní školy Ropice

Předmět Vlastivěda

Ročník: 5. ročník

Výuková jednotka: 1 (45 minut)

Vzdělávací cíle:

- Pochopit změny státní příslušnosti v daném regionu.
- Vyjmenovat vyučovací jazyky v letech 1938-1945 ve školách daného regionu.
- Vyzkoušet si náhlé jazykové změny a jejich dopady ve vyučování.

Forma: Prezentace, aktivita

Průběh hodiny:

Úvod (5 minut)

- Přivítání s žáky
- Zapsání do třídnice
- Seznámení s cílem hodiny

Prezentace historického kontextu (20 minut)

- Prezentace o událostech před 2. světovou válkou a během války.
- Změny jazykové politiky ve školství v regionu.
- Zvýraznění faktů o používání různých jazyků (polského, německého, českého) ve školství.

Aktivita (15 minut)

- Učitel bude mít napsané 4 věty německy a 4 věty polsky.
- Žáci budou rozděleni do skupin a budou hádat, co se jim učitel snaží říct.
- Skupina, která uhodne, o čem je daná věta dostává bod.
- Skupina s nejvíce body dostane za aktivitu jedničku.

Závěr (5 minut)

- Shrnutí hlavních myšlenek hodiny.
- Prostor pro dotazy.
- Rozloučení se žáky.

4.2.2. Návrh přípravy na výuku pro osmileté studenty gymnázia v Třinci

Předmět: Dějepis

Ročník: 4. ročník (osmiletého gymnázia)

Výuková jednotka: 1 (45 minut)

Vzdělávací cíle hodiny:

- Porozumět politickým a kulturním faktorům, které ovlivňovaly školství a jazykovou politiku v daném období.
- Identifikovat klíčové události a změny ve školství a vyučovacím jazyce v Třinci během let 1938-1945.

- Vytvořit souvislosti mezi historickými událostmi a jejich vlivem na současnou situaci ve školství a jazykové politice.

Forma: Prezentace, diskuse, hra

Průběh hodiny:

Zahájení (8 minut)

- Přivítání s žáky, zapsání do třídnice.
- Seznámení s cílem vyučovací hodiny.
- Krátká diskuse o tom, co žáci ví o historii Třince.

Prezentace (15 minut)

- Prezentace historického kontextu a klíčových událostí týkajících se školství a jazyka v období 1938-1945 v Třinci.
- Ukázky dobových fotografií.

Hra (15 minut)

- Dojde k rozdělení žáků na 3 skup.
- Každá skupina dostane jeden jazyk – němčina, čeština, polština.
- Žáci budou pracovat ve skupině a snažit se vymyslet důvody proč by měl být zrovna jejich jazyk používán ve školách.

Kontrola a shrnutí hry (5 minut)

- Žáci sdělí důvody, proč by měl být zvolen jejich jazyk na školách.
- Prostor na otázky.

Závěr (2 minuty)

- Shrnutí klíčových myšlenek hodiny a aktivity.
- Rozloučení se studenty.

4.2.3. Návrh přípravy na výuku pro čtyřleté studenty gymnázia v Třinci

Předmět: Seminář z dějepisu

Ročník: 3. ročník čtyřleté studium a 7. ročník osmileté studium

Výuková jednotka: 2 (90 minut)

Vzdělávací cíle hodiny:

- Porozumět vývoji školství a získání znalostí o klíčových událostech v Třinci od roku 1920 po současnost.
- Propojení tématu historie školství s regionální historií a politickými událostmi.

Forma: Prezentace, práce ve skupině, diskuse, hra

Průběh hodiny:

Zahájení (10 minut)

- Přivítání s žáky, zápis do třídnice.
- Seznámení s cílem vyučovací hodiny.
- Krátká diskuse o významu studia historie školství a jeho vlivu na společnost.

Prezentace vývoje školství v Třinci (30 minut)

- Prezentace klíčových událostí a změn ve školství v Třinci od roku 1920 po současnost.
- Zdůraznění vlivu politických změn, průmyslového rozvoje a sociálních faktorů na vývoj školství.

Aktivita 1 (20 minut)

- Studenti se rozdělí do skupin, ve skupinách se domluví a vyberou jedno desetiletí, ve kterém by chtěli studovat na škole a druhé desetiletí, kdy by absolutně nechtěli studovat na škole. Svůj výběr zdůvodní.

Aktivita 2 (10 minut)

- Studentům bude předložen papír s těmito událostmi:
1. Založení první české obecné školy v Třinci.
  2. Okupace Sudet a připojení Těšínského Slezska k Německé říši, což mělo vliv na jazykovou politiku a obsah výuky.
  3. Osvobození Třince a obnovení Československé správy, s níž přichází i změny ve školství a jazykové politice.
  4. Nástup komunistického režimu, který ovlivnil obsah výuky a organizaci školství v souladu s ideologií.

5. Přestěhování gymnázia do Třince.
6. Sametová revoluce a pád komunistického režimu, což přineslo změny ve školství a otevření nových možností v oblasti vzdělávání.
7. Vznik samostatného Českého státu a Slovenské republiky, což mělo dopad na organizaci školství a výuku jazyků.
8. Vstup České republiky do Evropské unie, což přineslo nové výzvy i možnosti v oblasti školství a mezinárodní spolupráce ve vzdělávání. Zavedení rámcových vzdělávacích programů.
  - Ve třídě budou rozloženy tyto data, aby studentům pomohly správně přiřadit roky k událostem.
  - 1920, 1938, 1945, 1948, 1968, 1989, 1993, 2004.

Aktivita 3 (15 minut)

- Studenti budou hledat na telefonech vhodnou literaturu, která by mohla být použita při zpracování tématu historie školství v Třinci.
- Poté svůj výběr představí před ostatními studenty.

Závěr (5 minut)

- Společné shrnutí hlavních myšlenek hodiny.
- Možnost položení otázek ze strany studentů.
- Ukončení hodiny a rozloučení se studenty.

Závěr

Historické události po 1. světové válce v Těšínském regionu velmi ovlivnily vývoj školství. V této době pedagogové podporovali tradiční výchovné přístupy a metody, ale také probíhala demokratizace školství, která se zaměřovala na individuální potřeby žáků a na rozvoj kritického myšlení a tvůrčích schopností. Tento rozvoj byl pozastaven v roce 1938 radikální změnou politické situace.

Teoretická část práce nás zavedla do hlubšího porozumění historii a geografické poloze Těšínska, s důrazem na význam města Třince a obce Ropice. Podrobný popis vybraných škol v těchto oblastech nám poskytl vhled do toho, jak historické události ovlivnily jejich vzdělávací programy a pedagogické přístupy. Cílem bylo přiblížit vztah mezi historií regionu Těšínska a vzdělávacím procesem na středních a základních školách v Třinci a Ropici. Skrze popis a interpretaci historických událostí, politických kontextů a kulturních vlivů jsme se snažili odhalit, jak tyto faktory formovaly podobu vzdělávacích institucí a přístupů k vzdělávání v daném regionu.

Při zpracování historie třech konkrétních škol jsme vycházeli hlavně z almanachů, kronik a sborníků. Kroniky představují cenné prameny osobní povahy, které nám umožňují nahlédnout do historie daného místa z pohledu jednotlivých kronikářů. Kronikáři byli většinou samotní ředitelé a ředitelky škol. Navíc s postupnou změnou autorů kronik se měnil charakter a zaměření informací v kronikách.

Při zpracování teoretické části naší práce jsme se zaměřili na sledování změn souvisejících s provozem škol v regionu Třince a Ropice. Jedním z hlavních aspektů těchto změn byla realizace různých přístaveb a renovací, které měly za cíl zkvalitnit prostředí pro vzdělávání. Specializované učebny, jako například chemické laboratoře, fyzikální učebny a dílny, představovaly významný krok vpřed ve výuce přírodních věd a technických oborů.

Během průzkumu dostupných zdrojů jsme věnovali zvláštní pozornost záznamům a informacím týkajících se změn ve vyučování. Tyto záznamy nám umožnily sledovat, jak se měnilo zaměření vzdělávání v průběhu času a jaké nové metody či přístupy byly zavedeny do výuky. Zaznamenali jsme například úsilí o integraci moderních technologií do výuky a posun k více interaktivním a participativním metodám vyučování.

Taková opatření nejen odpovídají požadavkům moderního vzdělávání, ale také reflektují potřeby a očekávání studentů a pedagogů v dynamicky se vyvíjejícím světě.

Cílem praktické části bylo představit možnost implementace tématu bakalářské práce do kurikula. V praktické části naší práce jsme se zaměřili na konkrétní aplikaci zjištěných poznatků a analýz prostřednictvím práce s rámcovými a školními vzdělávacími programy. Tyto programy jsme použili jako základ při přípravě návrhů vyučovacích hodin pro vybrané školy v regionu. Vytvořili jsme tři návrhy vyučovacích hodin. V prvním návrhu vyučovací hodiny, jenž byl sestaven pro Základní školu v Ropici, jsme téma zařadili do učiva Vlastivědy 5. ročníku. Dle RVP ZV se jedná o učivo s názvem „Moderní doba“, jenž se zabývá obdobím po 1. světové válce až po současnost. Hlavním cílem hodiny bylo vysvětlit změny státní příslušnosti a vyjmenovat vyučovací jazyky v daném regionu v letech 1938-1945. Druhý návrh vyučovací hodiny byl zaměřen na žáky 4. ročníku osmiletého gymnázia. Jedná se opět o učivo „Moderní doba“ z RVP ZV v předmětu Dějepis. Hlavním cílem hodiny bylo porozumět politickým a kulturním faktorům, které ovlivňovaly školství a jazykovou politiku v letech 1938-1945. Poslední návrh vyučovací hodiny byl sestaven pro studenty 3. ročníku čtyřletého gymnázia a 7. ročníku osmiletého gymnázia v předmětu Seminář z dějepisu podle RVP G. Učivo opět spadá pod téma „Moderní doba I a II“. Hlavním cílem hodiny bylo propojení tématu historie školství s regionální historií a politickými událostmi od roku 1920 po současnost.

Naše snaha byla představit návrhy hodin ve dvou specifických předmětech: Vlastivěda na Základní a Mateřské škole v Ropici a Dějepis na gymnáziu. Tyto návrhy jsme vytvořili s cílem propojit obsah vzdělávacích programů s historickými událostmi a kontextem regionu. Chceme tímto způsobem posílit povědomí studentů o historii jejich okolí a ukázat jim, jak mohou historické události ovlivňovat současnou společnost.

Na závěr práce jsme prezentovali tyto návrhy hodin, které nejenže nabízejí zajímavé způsoby výuky, ale také pomáhají studentům porozumět tomu, jak vzdělávací programy reflektují historické události a jak mohou být tyto události využity pro bohatší a hlubší vzdělávací zážitek. Věříme, že naše práce přispěje k lepšímu propojení historie, kultury i vzdělávání a poslouží jako inspirace pro další výzkum a vývoj v této oblasti.

Seznam použitých zdrojů

Prameny:

I. Gedenkbuch der Gemeinde 1880-1946. Trzynietz 1880.

II. Pamětní kniha Třinec 1946-1951. Třinec 1946.

IX Kronika 1988-1991. Třinec 1988.

Kronika Střední školy, Základní školy a Mateřská školy, Třinec, Jablunkovská 241

Kronika Gymnázia Třinec

Kronika základní školy Ropice

Literatura:

BÍLEK, Jiří: *Kyselá těšínská jablíčka: Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945*. Praha 2011.

BLÁHA, Ondřej: *Etnická a jazyková identita obyvatel Moravy po roce 1989*. Praha 2018.

BÍLEK, Jiří: *Kyselá těšínská jablíčka: Československo-polské konflikty o Těšínsko 1919, 1938, 1945*. Praha 2011.

BLÁHA, Ondřej: *Etnická a jazyková identita obyvatel Moravy po roce 1989*. Praha 2018.

BORÁK, Mečislav: *Německá okupace Těšínského Slezska, Český Těšín 2009*.

BYRTUSOVÁ, Irena: *Almanach ke 100. výročí založení školy v Ropici*. Ropice 2005.

CACH, J., MÁTEJ, J., SCHUBERT, J., STROGOŇ, T.: *Dějiny školstva a pedagogiky*. Bratislava 1986.

CIESLAROVÁ, Romana (ed.): In: *Sborník k výročí Gymnázia v Třinci*. Třinec 2018.

DÝMA, Mojmír: *Vliv recepce sovětské pedagogiky na naši pedagogiku po druhé světové válce* (Historicko-kritické poznámky). In: *Pedagogika, Časopis pro pedagogické vědy*, 41 (3), Praha 1991.

GRECMANOVÁ, H., URBANOVSKÁ, E.: *Waldorfská škola*. Olomouc 1997.

- HAUREOVÁ S., WAWRZACZ J.: *160 let železáren v Třinci*. Třinec 1999.
- HOSÁK, L., ŠRÁMEK R.: *Místní jména na Moravě a ve Slezsku II*. Praha 1980.
- JAWORSKI, Kazimierz: *220 let školství v Konské*. Třinec 2011.
- JŮVA, V., SVOBODOVÁ, J.: *Alternativní školy*. Brno 1996.
- KASPER, T., KASPEROVÁ D.: *Dějiny pedagogiky*. Praha 2008.
- KYSELÝ, Radek: *Pedagogický sbor a další zaměstnanci*. In: FILIPEC, Miroslav (ed.) *Sborník k výročí Gymnázia v Třinci*. Třinec 2013.
- LANC, Oskar: *Naše místo po sluncem*. Třinec 2006.
- MAREŠ, J., PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E.: *Pedagogický slovník*. Praha 2009.
- Městská rada: *Třinec historie a školství*. Český Těšín 1931.
- MOČKOŘ, Jiří (ed.): In: *Sborník k výročí Gymnázia v Třinci*. Třinec 1993.
- MOČKOŘ, Jiří (ed.): In: *Sborník k výročí Gymnázia v Třinci*. Třinec 1998.
- MOČKOŘ, Jiří (ed.): In: *Sborník k výročí Gymnázia v Třinci*. Třinec 2003.
- PANIC, Idzi: *Śląsk Cieszyński w średniowieczu (do 1528)*. Cieszyn 2010.
- PASTRŇÁK, Vítězslav. *Třinecké železářny: 125 let*. 2. vyd. Třinec 1965.
- ROSOVÁ, Romana: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*. 1. vyd. Ostrava 2014.
- SVOBODA, Jaroslav: *Školství v období protektorátu*. České Budějovice 2010.
- SVOBODOVÁ, Jarmila: *Výběr z reformních i současných edukačních koncepcí*. Brno 2007.
- VEBER, V. *Dějiny Rakouska*. Praha, 2002.
- VESELÁ, Zdenka: *Vývoj české školy a učitelského vzdělání*. Brno 1992.
- WAWRE CZKA, Henryk: *Třinec a okolí v proměnách času*. 1. Vydání. Český Těšín 1999.
- ZAHRADNIK, Stanisław a kol.: *Nástin dějin Těšínska*. Praha-Ostrava 1992.
- ZAHRADNIK, Stanisław: *40 let města Třince*. Třinec 1971.
- ZAHRADNIK, Stanisław: *Ropice – vesnice Těšínska*. Ropice 2004.

Internetové zdroje:

Historie školy: *Stránky PSP Trzyniec* [online]. In: <https://www.pzstrinec.cz/historia-szkoly>

Historie školy: *Stránky Základní škola, Třinec Slezská 773, příspěvková organizace* [online]. In: <https://www.6zstrinec.cz/skola/historie-skoly/>

O nás: *Stránky TRIA* [online]. In: <https://www.tria-tr.cz/pro-uchazece/obecne-informace/>

O škole: *Stránky 5.ZŠ* [online]. In: <https://www.zstrikop.cz/o-skole>

Obec Ropice. *Ropice* [online]. Dostupné z: <https://www.ropice.cz/historie-obce>

Obyvatelé Česka. *Počet obyvatel v obci Ropice, Frýdek-Místek, 2022* [online]. In: <https://obyvateleceska.cz/frydek-mistek/ropice/556971>

Počet obyvatel v obci Třinec, Frýdek-Místek. *Stránky Obyvatelé Česka* [online]. In: <https://obyvateleceska.cz/frydek-mistek/trinec/598810>

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia [online]. In: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. In: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavaciciprogram-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>

Region Ostrava: *Třinecké gymnázium má novou moderní tělocvičnu, změnilo se i venkovní sportoviště* [online]. In: <https://www.regionostrava.cz/zpravodajstvi/trinecke-gymnazium-ma-novou-moderni-telo-200947/>

Školní vzdělávací program pro osmileté studium [online]. In: <https://www.gymtri.cz/skolni-vzdelavaci-program/>

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. In: <https://zsams-ropice.cz/zakladni-skola/>

Základní informace o škole: *Stránky Církevní základní škola a mateřská škola Třinec* [online]. In: <https://www.czstrinec.cz/zakladni-informace-o-skole>

Školní vzdělávací program pro čtyřleté studium [online]. In: <https://www.gymtri.cz/skolni-vzdelavaci-program/>

Seznam zkratek

HC – Hockey Club

ŠVP ZŠ – Školní vzdělávací program základních škol

KNV – Krajský Národní výbor

NV – Národní výbor

VB – Veřejná bezpečnost

SRPŠ – Sdružení rodičů a přátel školy

MěNV – Městský národní výbor

SVVŠ – Střední všeobecná vzdělávací škola

IQ 151 – Osmibitový osobní počítač

PMD 85-2 – Piešťanský Mikropočítač Displejový 8bitový

WC – Toalety

OSP – Okresní stavební podnik

ICT – Informační a komunikační technologie

RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

RVP G – Rámcový vzdělávací program pro gymnázia

ŠVP – Školní vzdělávací program

RVP – Rámcový vzdělávací program